

XVI. Yüzyılda Meğri (Fethiye) Kazası Vakıfları

Behset KARACA*

ÖZET

Başbakanlık Osmanlı Arşivi ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'ndeki tapu tahrir ve vakıf defterlerini esas alarak Batı Anadolu'nun Akdeniz kıyısındaki önemli kazalarından biri olan Meğri'nin XVI. yüzyıldaki vakıflarını incelemeye çalıştık. Tarihi süreç içerisinde şehir ve kaza, *Telebehi*, *Telmessos*, *Anastasiupolis*, *Makri* veya *Mekri*, *Beşkaza* ve *Fethiye* gibi isimlerle anılmıştır. 1261 yılında bölgede Menteşe Beyliği kurulmuş ve bu beyliğin topraklarının tamamı 1391'de ilk olarak Osmanlıların eline geçmiştir. Ankara Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin elinden çıkan bölge, 1424 tarihinde II. Murad tarafından tekrar fethedilmiştir. İlk fetihden sonra burada Menteşe Sancağı ihdas edilmiş ve Meğri kazası da sancağın en mühim kazalarından birisi olmuştur. Bu kazanın sosyal ve kültürel yapısının oluşmasında vakıfların önemli bir yeri vardır. Fethiye günümüzde ikiye ayrıldığı ve Seydikemer ilçesi buradan çıktığı için buranın tarihi ve kültürel durumunun aydınlanmasına da katkı sağlayacaktır. Kaza, vakıflar yönünden zengin olup bu yüzyılda 44–81 arasında vakıf bulunmaktadır. Birkaç vakıf hariç diğerleri kırsal alanda yer almaktadır. Özellikle de Sandlu veya Döğer, Vakıf Yakası, Amas (Üzümlü), Seki, Uğurdaş, Ebuhora, Ovacık, Bey ve Eşen gibi köyler vakıfların çok olduğu yerlerdir. Vakıflarla ilgili 1530, 1562 ve 1583 tarihli Vakıf defterlerinden istifade edilmiştir. Özellikle 1562 ve 1583 tarihli defterler mufassal olduğu için bölge tarihi için de mühim bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Telmessos, Likya, Meğri, Mekri, Makri, Fethiye, Menteşe Sancağı, Üzümlü, Döğer, Eşen, Seydikemer, vakıf.*

The Waqfs of Megri (Fethiye) District in the 16th Century

ABSTRACT

We have tried to analyse the waqfs of Megri (Meğri) in the 16th century, one of the important districts in the Mediterranean coast of Western Anatolia, based on the registers of Ottoman Cadastral and Waqfs in the General Directorate of Land and Cadastre and Prime Ministry Ottoman Archive. As a city and district, Megri has been named as Telebeh, Telmessos, Anastasiupolis, Makri or Mekri, Beshkaza (Beşkaza) and Fethiye throughout history. Menteshe District was established in 1261 and conquered first by the Ottomans in 1391. It was out of Ottoman power in the Battle of Ankara and Murad the Second got again the district. After the first conquest, Menteshe Flag was created here and Megri became one of significant districts in the flag. Waqfs have an important place in consisting the social and cultural structure of this district. They will contribute to explain the historical and cultural situation of the region because of the fact that Fethiye has split into two at the present day and the Township of Seydikemer has been departed from here. There are waqfs in the midst of 44–81 in Megri, that is to say, this district is rich in waqfs. They are located in rural area except for a few. Especially villages such as Sandlu or Döğer, Vakıf Yakası, Amas (Üzümlü), Seki, Uğurdash (Uğurdaş), Ebuhora, Ovacık, Bey and Eshen (Eşen) are where there are a lot of foundations. Waqfs Registers dated 1530, 1562 and 1583 have been benefited about waqfs. Those bearing the dates of 1562 and 1583 are detailed, so they provide important information in terms of the history of district.

Key Words: *Telmessos, Likya, Megri (Meğri), Mekri, Makri, Fethiye, Menteshe Domain, Üzümlü, Döğer, Eshen (Eşen), Seydikemer, Waqfs (foundations).*

* Doç. Dr. S.D.Ü., Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Öğretim Üyesi, behsetkaraca@sdu.edu.tr.

Giriş

1. Kazanın Tarihi Gelişimi, Aldığı İsimler ve İdari Durumu

Tarihi Gelişimi

Meğri kazasının kapladığı alan ilkçağda Likya bölgesinde kalmaktadır. Bu bölgeye hâkim olan Likyalıların kökeninin ise büyük ölçüde Lukkalar'dan geldiğine inanılmaktadır. Burası kısa bir dönem için Hitit hâkimiyetinde de kalmıştır. M.Ö. 540'da Likyalılar, Pers hâkimiyetine girmişlerdir. Buraya Karyalıların da zaman zaman akınları olmuştur. Daha sonra Makedonya kralı İskender'in Likya'daki faaliyetleri M.Ö. 334-333'te başlamıştır. M.Ö. 323'de İskender'in ölümünden sonra bir süre bölge karışıklıklara uğramış ve M.Ö. III. yüzyıl boyunca bölgeyi Ptolemaioslar yönetmiştir. Belirli bir zamandır zayıflayan Ptolemaios hâkimiyeti, M.Ö.197'de Seleukoslar tarafından onların şehirlerinin ele geçirilmesiyle son bulmuştur. Likya, M.Ö. 188'deki *Apameia* anlaşmasıyla Seleukosların elinden de çıkmıştır. Belirli bir süre istikrarı bozulan ve bazı savaşlara sahne olan bölgede M.Ö. 168/167'de savaşlar son bulmuş ve Likya bağımsızlığını ilan etmiştir. Sonra da bölge Roma'ya bağlanmıştır¹. 395 yılında Roma'nın ikiye ayrılmasıyla da bölge Bizans'ın eline geçmiştir. Bu bölge V. ve VI. yüzyılda önemini ve zenginliğini korumuştur². Bu zenginliğe rağmen bölgedeki Myra ve Meğri gibi şehirler büyük bir nüfusu barındırmamışlardır. Ancak bu zenginlikler, bölgeye Arap akınları ile son bulmuştur³. Likya bölgesine ilk İslam akınları 802'de başlamış ve Karya ile Likya bölgesinin 806'da ele geçirilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu hâkimiyet 862'ye kadar sürmüştür⁴.

Türk kabilelerinin bölgeyi kesin fetih hareketlerine girişmesi ise Selçuklu Devleti'nin Moğollara 1243'te yenilmesinin ardından başlamış ve bölgenin tamamı 1261 yılından itibaren Türklerin eline geçmiştir⁵. Fetihlerde etkili olan ve beyliğe ismi verilen Mentеше Bey 1282'den sonra vefat ederek Meğri'ye defnedilmiştir. Mentеше Beyden sonra beyliğin önemli sultanları Mesud Bey, Orhan Bey, İbrahim Bey, Ahmed Gazi gibi şahıslar olmuştur. Meğri tarihi ve kültürü üzerinde en fazla etkisi görülen hiç şüphesiz onlardan Ahmed Gazi'dir. Vakıf defterlerine göre Meğri'de bir medresesi ve Üzümlü'de Camisi vardır. Ancak Fatih Sultan Mehmed zamanında Venediklilerle mücadele esnasında 1473 Ağustosunda Venediklilerin taarruzuyla bu medrese ile şehirdeki birçok yapı harap olmuştur⁶.

¹ Senem Dinç, *Hellenistik ve Roma Çağlarında Likya'da Kent Birlikleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2010, s.4-13; Mustafa Adak, "Lykia ve Roma", *Likya İncelemeleri I* (Yayımlayanlar: Sencer Şahin-Mustafa Adak), Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2002, s.129-130; Ayrıca bkz. Ahmet Yiğit-Ömer Karayumak, *Menteşe Beyliğinden Türkiye Cumhuriyeti'ne Belgelerle Fethiye*, Fethiye Belediyesi, 2012, s.1-3; Arif Müfid Mansel, *İlk Çağda Antalya Bölgesi*, İÜEF Antalya Bölgesi Arkeoloji Araştırmaları İstasyonu Yayınları no:1, İstanbul, 1956, s.7-9.

² Mansel, *Aynı eser*, s.9.

³ "Lycia", *The Oxford Dictionary of Byzantium*, V.2, Ed. Alexander P. Kazhdan-Alice Mary Talbot, Oxford University Press, New York, 1991, s.1257-1258.

⁴ Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.3.

⁵ Zekai Mete, "Menteşe", *TDVİA*, c.29, Ankara, 2004, s.151.

⁶ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1984, s.70-82; Mentеше isminin menşei konusu tam anlamıyla çözülemese de genelde beyliği kuran beyin isminden geldiği kabul görmektedir. Bkz. Paul Wittek, *Menteşe Beyliği 13-15 İnci Asırda Garbi Küçük asya Taribine Ait Tetkik*, (Çev. O.Ş. Gökay), TTK, Ankara, 1986, s.27-29, 51-52, 74-75; Ayrıca bkz. Ekrem Uykucu, *İçerileriyle Birlikte Muğla Tarihi (Coğrafya ve Sosyal Yapı)*, İstanbul, 1983, s.56-63; Erdoğan Merçil, "Menteşeoğulları", *TDVİA*, c.29, Ankara, 2004, s.152-153; Mentеше bölgesindeki mimari yapılar hakkında

İlk Osmanlı fethi kesin olarak belli olmamasına rağmen bölgenin tamamının 1391'de fethedildiğini söyleyebiliriz⁷. 1402'deki Ankara muharebesinden sonra Menteşe Beyliği, Mehmed Bey ile oğlu İlyas Bey'e verilmiş ve tekrar kurulmuştur. Daha sonra II. Murad burayı 1424'de Osmanlı Devleti'nin sınırları içerisine katmıştır⁸. Fetihden sonra burada Menteşe Sancağı ihdas edilmiştir. Bu Osmanlı Sancağı, beyliğe nazaran arazi bakımından bazı toprak kayıpları ile biraz değişiklik göstermesine rağmen çok büyük bir farklılık değildir⁹. Az önce değindiğimiz üzere Venedik filosunun 1473'de Meğri'yi bombardımana tutarak tahrip etmesi dışında bölge çok önemli bir olaya sahne olmamıştır. Bu hadise sonucunda şehirden kaçan halk kuzeyde emin bir mevkide Seki Yaylasında yeni bir kasaba kurmuşlardır. Ayrıca tahrir ve vakıf defterlerinde düşman vehminden kaçarak Üzümlü'ye (Amas) gidenlerden ve uzun süreden beri burada bulduklarından bahsedilmektedir. Özellikle 1522'de Rodos alınana kadar bölgede huzur ve istikrar tam sağlanamamıştır¹⁰.

Bazı korsan saldırıları haricinde diğer birçok sancak ve kazada olduğu gibi XVI. asrın ikinci yarısında suhte ayaklanmalarını (medrese öğrencilerinin ayaklanmaları) burada görmekteyiz¹¹. XVII. yüzyılda Evliya Çelebi'nin ifadesine göre Seki ve çevresinde *Topaçoğlu* eşkıyasının faaliyetleri vardır¹². Yine XVIII. asırda bu tür olaylara rastlanmakta olup¹³ hemen hemen bütün Menteşe bölgesinde ayanlar hâkim olmuş ve bu durum asrın sonlarına kadar sürmüştür¹⁴.

Menteşe ve bu kaza Osmanlı döneminde çok faal bir rol oynamamıştır. Önemi Rodos'la olan bağlantısıyla sınırlı kalmıştır. İşlek bir yol üzerinde yer almaması, coğrafi konumu ve topografyası sebebiyle siyasi, ekonomik ve demografik açıdan çok fazla gelişme gösterememiştir. Menteşe sahillerinde küçük büyük birçok koy ve körfez olmasına rağmen kıyılarda iskân pek fazla gerçekleşmemiş ve önemli limanlar oluşmamıştır. Bu özelliği ile bu sancakta büyük vakıf eserler ve gelişmiş bir ticari faaliyet çok olmamıştır. Vakıflar mahalli eşraf tarafından yapılırken, ticaret de yine kırsal alanlara münhasır kalmıştır¹⁵. XVI. asırda Meğri şehri ve limanı da bahsedilen sebeplerden dolayı çok fazla gelişmemiştir. Kazada kırsallık hâkimdir. Sıcaklık ve korsan saldırısı korkusundan Üzümlü, Seki Yaylası, Döğer gibi yerler zaman zaman ön plana çıkmışlardır. Kazada önemli miktarda konar-göçer grubu da bulunmaktadır¹⁶.

daha geniş bilgi için bkz. Enis Karakaya, "Menteşeoğulları (Mimarî)", *TDVİA*, c.29, Ankara, 2004, s.153-156.

⁷ Wittek, (Çev. O.Ş. Gökay), *Aynı eser*, s.82-86.

⁸ Uzunçarşılı, *Aynı eser*, s.77, 81.

⁹ Wittek, (Çev. O.Ş. Gökay), *Aynı eser*, s. 105.

¹⁰ Mete, "Menteşe", s.151

¹¹ Suhte isyanları ve bu isyanlarla ilgili Mühimme hükümleri için bkz. Behset Karaca, "XVI. Yüzyılda Meğri (Fethiye) Kazası", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 30, Isparta, 2013, s.18-19.

¹² Eyliyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zallî, *Evlîyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, Haz. Yücel Dağlı-Seyit Ali Kahraman-Robert Dankoff, c.2, 9 Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011, s.138.

¹³ Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.57.

¹⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, TTK, Ankara, 2010, s.12; Mete, "Menteşe", s.25.

¹⁵ Kütükoğlu, *Aynı eser*, s.12; Mete, "Menteşe", s.151.

¹⁶ Kazanın XVI. asırdaki siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel durumu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Karaca, *a.g.m.*, s.13-54.

Kazanın Aldığı İsimler ve İdari Durumu

Kazanın kapladığı alan çok geniş sınırlara sahip olup Likya bölgesinde yer almakta ve burada birçok tarihi antik kent bulunmaktadır¹⁷. Bu antik kentlerden birisi olan ve günümüzde Fethiye olarak geçen şehir, tarihi süreç içerisinde *Telebebi*, *Telmessos*, *Anastasiopolis*, *Makri* veya *Mekri* gibi isimlerle anılmıştır¹⁸. Türkler burayı fethettikten sonra da burası *Makri*, *Mekri* ve yöre ağzında geçtiği şekliyle *Meğri* olarak kullanıla gelmiştir. Ayrıca Meğri ismi, şehirle birlikte bütün kazayı da ifade etmeye başlamıştır.

XVI. asırdaki Meğri kazasına tekabül eden alan, buranın büyük bir yer olması ve yönetimi konusundaki zorluklardan dolayı daha sonra muhtemelen bu yüzyılın sonlarında beş kazaya ayrılmış ve beş kadı, idari ve adli yönetimde etkili olmuştur. Bunlar: Ağirdos, Üzümlü, Döğer, Eşen ve Meğri kazaları ve kadılıklarıdır¹⁹. Bunun bir sonucu olarak bütün bu bölgeye ve kadılıklara zaman zaman “*Beşkaza*” da denilmiştir. Hatta 1851 tarihli bir belgeden bunu teyit etmek mümkündür. Burada bu durum “*bir birine bitişik bulunan beş kaza tabir olunan*” diye belirtilmektedir²⁰. 1910’da Meğri kazası, merkez nahiyesi ile Eşen, Seki ve Köyceğiz’den alınan bazı köylerden ibaret olan Pınaz nahiyesinden meydana gelmektedir ki Eşen, Üzümlü, Ağirdos ve Döğer kazaları da buraya bağlanmıştır²¹. Böylece kaza büyük oranda XVI. asırdaki idari statüsü ve sınırlarına tekrar dönmüştür.

15 Mart 1914’de de Meğri ismi, Osmanlı padişahı Sultan Reşad’ın irâde-i seniyyesi ile Fethiye’ye çevrilmiştir²². Bu tarihten itibaren de şehir ve kaza artık Fethiye ismiyle anılacaktır. Ancak 2012 yılındaki Büyükşehir Yasası kapsamındaki düzenlemeyle eski Fethiye kazasının sınırları ikiye ayrılmış ve Fethiye ile Seydikemer ilçeleri ortaya çıkmıştır²³. Bizim incelediğimiz vakıflar ve vakıfların bulunduğu yerleşim alanları da günümüzde bu iki ilçe sınırları içerisinde kalmaktadır.

XVI. Yüzyılda Meğri Kazası Vakıfları

Vakıf, bir kimsenin dinî ve hayrî mülâhazalarla bazen daha farklı gaye ve düşüncelerle menkul bir veya daha fazla mal ile mülkünü ya da, mülkiyete dönüştürülmüş mirî araziye, dinî, hayrî ve içtimaî bir gaye uğruna tahsis etmesidir. Vakıf müessesesi, Türk ve İslâm dünyasının etkisini gösterdiği geniş coğrafyada asırlarca tatbik edilmiş ve

¹⁷ Likya bölgesinin sınırları ve kapladığı alan konusunda bkz. Nihal Tüner, “Lykia’nın Yerleşim Coğrafyasında Yeni Lokalizasyonlar”, *Likya İncelemeleri I*, s.63-78; Likya’daki tarihi şehirler ve özellikleri konusunda bkz. Nevzat Çelik, *Taşların İzinde Likya*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2012; Dinç, *Aynı eser*.

¹⁸ Mesut Doğan, “Tarihi Coğrafya’dan Bir Örnek: Telmessos”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 19, İstanbul, Ocak-2009, s.61-66.

¹⁹ Buranın XVI. yüzyıldaki idari durumuyla ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. Karaca, *a.g.m.*, s.14-15; Evliyâ Çelebi’de de Meğri, Eşen, Ağirdos, Döğer ve Üzümlü kazaları geçmekte olup XVII. yüzyılda kesin olarak burasının beş kazadan ibaret olduğunu ortaya koymaktadır. Eyliyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zilli, *Aynı eser*, s.139.

²⁰ Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.66.

²¹ 1830 yılında Mentеше Sancağı 26 kazadan meydana gelmektedir. Mentеше Sancağının XIX. asırdaki idari taksimatı hakkında daha geniş bilgi için bkz. Kütükoğlu, *Aynı eser*, s.13-33.

²² Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.129.

²³ http://tr.Wikipedia.org./Wiki/Seydikemer,_Mu%C4%9Fla/31.03.2014.

bunun sonucunda günümüze kadar gelen maddi ve manevi eserler bırakılmıştır²⁴. Vakıflar, Osmanlı toplum hayatında, iskân, istikrar, şehircilik, eğitim, kültür, sosyal hizmet ve ekonomik açılardan derin izler bırakmıştır²⁵. Osmanlı döneminde toplumdaki sosyal denge büyük ölçüde vakıflar tarafından sağlanmıştır. Askeri meselelerde varını yoğunu seferber eden Osmanlı Devleti, devlet bütçesinden sosyal hayata yönelik yatırıma girişmemiştir. Yani Devlet kendi bütçesinden medrese, imarethane, cami, mescid, hastane, zaviye, kervansaray, han, hamam, çeşme, muallimhane gibi herhangi sosyal tesis yaptırmamıştır. Çünkü Osmanlıya göre bunları yaptırmak devletin asıl görevi değildir. Devletin görevi, vatandaşın can ve mal güvenliğini sağlamak, asayişini temin etmek, sınırları korumak ve devlet düzenini sağlamaktır²⁶. İşte devlet tarafından yapılmayan sosyal müesseseleri vakıflar tesis etmiştir.

Vakfın, Türk tarihinde en yaygın ve en fonksiyonel olarak uygulandığı dönem ise, hiç şüphesiz Osmanlılar zamanıdır. Osmanlı Devleti, diğer birçok müessesede olduğu gibi, burada da Selçukluların örnek almıştır²⁷. Osmanlı şehir ve kasabaları fizikî, içtimâî ve iktisadî bakımdan şehre merkezlik eden vakıf kuruluşları etrafında gelişmişlerdir²⁸. Meğri kazası vakıflar yönünden şanslı olan yerlerdendir. Burada her çeşit vakfa tesadüf edilmektedir.

Bir arazi veya gayrimenkulün vakfedilebilmesi için her şeyden önce *mülk* olması şarttır. Kişiler malik oldukları arazi, gayrimenkul ve malları vakfedebilirler. Vakfeden kişinin mülkiyet sahibi olmasının yanında *yetişkin, akli iradeye sahip, hür, kanuni ehliyete sahip olması* ve *borçlu olmaması* gerekmektedir. Bu tür vakıflara *vakf-ı hayrî* denilmektedir. Ayrıca kişinin kendi soyundan gelenlerin istifade etmeleri için kurduğu, evlatlık vakıf denilen vakıflar da vardır ki bunlara *vakf-ı ehli* denilmektedir. Bir kişi, vakfettiği gelirin bir kısmını toplumun yararına bir kısmını da evlatlarının faydalanması için bırakabilir. Bunlar da *yarı hayri* vakıf kategorisine girmektedir²⁹. Bu tür vakıfları Meğri kazasında da görmekteyiz. XVI. yüzyılda Meğri kazasında çok sayıda vakıf olup bunların gelirleri, vakfedenler ve nerelere harcanacağı gibi birçok konu burada belirtilmiştir. Vakıflarla ilgili verdiğimiz tablolarda bunlar detaylı şekilde görülebilir³⁰.

Türk toplumunda vakıf yoluyla aile veya aile bireylerine iş imkânı, bırakılan bağ, bahçe, dükkân, han, hamam, ev, arazi ve benzeri mülklerle güvenli bir mekân ve gelecek, günlük, aylık bazen de yıllık olarak nakdi gelir, eğitim ve öğretimine ihtimam

²⁴ Bahattin Yediöldüz, “Müessese Toplum Münasebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumunu ve Vakıf Müessesesi”, *VD*, XV(1982), s.26; Ahmet Akgündüz, *İslâm Hukukunda Ve Osmanlı Tabikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara, 1988, s.29–45.

²⁵ Osmanlı döneminde vakıfların, iskân, şehircilik, toplum hayatındaki rolü, iktisadi, siyasi ve ticari açıdan önemi ile eğitim ve kültür açısından faydaları konusunda daha geniş bilgi için bkz. Nazif Öztürk, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.433-446; Yediöldüz, “Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrat Sistemi”, *Osmanlı*, c.V, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.17; Abdullah Saydam, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Kemal Ofset Matbaacılık, Trabzon, 1995, s.188.

²⁶ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2013, s.246.

²⁷ A. Hikmet Berkî, “Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı”, *VD*, V, (1962), s.127–129.

²⁸ Vakfın şehir hayatındaki rolü ve Türk şehirciliği hakkında daha geniş bilgi için bkz. Osman Ergin, *Türk Şehirciliğinde İmarat Sistemi*, İstanbul, 1939; Ergin, *Türkiye’de Şehirciliğin Tarihi İnkışafı*, İstanbul, 1936 ve H. Ziya Ülken, “Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği”, *VD*, IX (1971), s.30–31.

²⁹ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, s.248.

³⁰ Vakıfların dağılımı ve hâsılları konusunda bkz. Tablo 1–3.

göstermek gibi faydalar sağlamak amaçlanmıştır. Başka aileler için ise dul ve yetimlere ve fakir Müslümanlara düzenli olarak yıllık gelir tesis etmek, fakir kız ve kadınların düğün ve elbise masraflarını karşılamak, hapse düşenlere vakıf yoluyla yardım etmek yani yapılan bu tür yardımlarla Türk ailesini korumak gibi fonksiyonlar düşünülmüştür³¹. Meğri kazasındaki vakıflarda da buna benzer yardım ve dayanışmanın olduğunu görmekteyiz.

Vakfın tanımı, çeşitleri, şartları, amacı ve fonksiyonlarını kısaca bu şekilde açıkladıktan sonra Meğri kazasının XVI. asırdaki cami, mescid, çeşme, kilise, kervansaray, medrese, türbe, zaviye, mektebhane, kişi ve evlatlık vakıflarını 1530³², 1562³³ ve 1583³⁴ tarihli vakıf defterlerine dayanarak değerlendirmeye çalışalım³⁵.

1. Kazadaki Cami ve Mescid Vakıfları

İslam toplumunun kültürel bakımdan gelişmesinde önemli rolü bulunan müesseselerden biri camidir. Tamamen vakıflara bağlı olan camiler, mimari yapı olarak dini eserlerin başında gelmektedir. Osmanlılarda mahallenin idare merkezi ve imamların karargâhıdır. Camiler, hem ibadet yeri, hem de cemaatin toplu bulunması sebebiyle memleket, muhit ve mahalleye ait işlerin görüşülüp karara bağlandığı yerlerdir. Mescidler de kısmen bu tür fonksiyonlara sahiptir. Ancak camide Cuma ve Bayram namazları kılınmasına rağmen mescidlerde kılınmazdı³⁶. Hiç şüphesiz bu kazada da cami ve mescidler aynı rolü oynamışlardır.

1530 tarihinde Meğri kazasında 12 cami vakfı vardır. Bu camilerin birisi Karahisar Sancağı'ndaki Bolvadin nahiyesindedir. Ayrıca Döğür köyünde hem cami hem de zaviye vakfı vardır. Bununla birlikte toplamda 13 adet cami olup bunun birisi mir-livâ Sinan Beyin Bolvadin'deki camisidir. Bu caminin gelirlerinin bir kısmı Meğri'den verildiği için burada kaydedilmiştir. 1562 yılında 16 cami vakfı ve 1 hem cami hem de zaviye vakfı vardır. Bu camilerden birisi yine Bolvadin'dekidir. Ayrıca

³¹ Hasan Yüksel, "Türk Toplumunda Vakıf Aile İlişkisi", *Türkler*, c.X, s.465-468.

³² *166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri: 937/1530*, Ankara, 1995, s.564-574.

³³ *BOA, TT 338*, s.124-142; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

³⁴ *TKGMA, TT 569*, s.82-103.

³⁵ Meğri kazası vakıfları ile ilgili Ahmet Yiğit ve Ömer Karayumak beraber yazdıkları *Menteşe Beyliği'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Belgelerle Fethiye* kitabında bilgi vermişlerdir. İlk önce Fethiyeli birisi olarak bölge tarihiyle ilgili yaptıkları bu değerli çalışmadan dolayı onlara teşekkür eder kutlarım. Ancak bu kitapta vakıflarla ilgili verilen bilgilerin çoğu belge ve doküman neşri şeklinde olup 1530 yılına ait ayrıntılı döküm ve transkripsiyon da verilmemiştir. Yine 1583 tarihine ait detaylı döküm ve tablo yoktur. Buna karşılık 1562 yılı vakıfları ile ilgili transkripsiyon verilmiştir. Ancak 10 civarında vakıf burada eksik verilmiştir. Yapılan değerlendirmede 1530, 1562 ve 1583 verileri kullanılsa da bazı vakıflarla ilgili eksiklikler vardır. Özellikle 1562 ve 1583 yılına ait vakıfların 10 kadarı hiç belirtilmemiştir. 1562 ile 1583 tarihli defterler birbirine benzemesine ve kayıtların çoğu aynı olmasına rağmen bazı farklılıklar vardır. Ben de buralı birisi olarak yıllar öncesinde Meğri ilgili belgeleri almış ve çoğunu bilgisayara geçmişim. Ben bunları yayınlamadan bu kitap çıkınca bundan da istifadeyle bahsettiğim eksiklikleri görerek gidermeye ve tam olarak bölge tarihinin ortaya çıkmasına yardımcı olmaya karar verdim. Bölgeye yaptığım gezi ile de vakıflardan günümüze gelen veya etkisi olanları tespit etmeye çalıştım. 1562 yılına ait transkripsiyon ve tabloyu yapmama rağmen belirtilen kitapta olduğu için vermedim. Sadece özet tabloda gösterdim. Bu tarihle ilgili ayrıntılar eksikliğe rağmen bahsettiğim kitaptaki transkripsiyondan ve Osmanlıca belgeden bakılabilir. Kısaca Meğri vakıfları arşiv belgelerinden ve diğer eserlerden istifadeyle yeni bir gözle değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Özellikle 1530 ve 1583 yılına ait vakıflar, vakıf yöneticileri, geliri ve harcanacağı yerler detaylı şekilde tablolarda gösterilip değerlendirilmiştir.

³⁶ Ziya Kazıcı, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, Bilge, İstanbul, 2003, s.158-163.

evlatlık veya kişi vakıfları arasında Selim b. İsa'nın “*Mengen köyündeki hatibe hatm-ı kelâmallah-ı kadîm kıraat etmek*” ve Ramazan, Hızır ile Beytimur'un “*bedel-i cami-i Mengen*” için vakfı vardır. Bu vakıflarda geçen camiyi de sayarsak 17 cami Meğri kazasında ve 1 cami de Bolvadin'de olmak üzere 18 cami bulunmaktadır. 1583'de Meğri kazasında 16 cami vakfı, 1 hem cami hem de zaviye vakfı ve 2 adet de evlatlık veya kişi vakıflarının Mengen camisine vakfı vardır. Bu verilerden kazada 17 cami olduğunu, 1 caminin de daha önce olduğu gibi Bolvadin'de bulunduğunu ve toplamda 18 cami vakfının yer aldığını söyleyebiliriz. Bu camiler Sandlu (Döger), Amas (Üzümlü), Ovacık, Bundanda, Çukurincir, Dodurga, Karaköy, Gerişburnu, Mengen, Dond, Meğri tevabiinde ve Seki gibi yerleşim yerlerindedir. Görüldüğü üzere camilerin hemen hemen hepsi kırsal alandadır. Durumun böyle olmasında Meğri şehrinin güvenli olmaması, yazları çok sıcak olması dolayısıyla halkın yaylaya göç etmesi ve zaman zaman kâfir saldırısına maruz kalması gibi bazı faktörler etkili olmuştur. Mesela, Ahmed Gazi Medresesi, Meğri Cami, Zaviye-i Kapu (Meğri önünde) ile Hacı İvaz Mescidi vakıflarında kâfirlerin bunları harap ettiği ve bunun üzerine Üzümlü, Döger, Pınaz ve Seki gibi yerlerde tekrar ihya edildiğinden bahsedilmektedir. Vakıflar şehirlerin ve kırsal alandaki yerleşimlerin oluşmasında etkilidir. Ancak burada şehrin bu olumsuz özelliklerinden pek fazla vakıf kurulamamıştır (Bkz. Tablo 1–3).

Kazada 1530'da 2 adet mescid vakfı, 2 adet de mescid ve zaviye vakfı vardır. 1562 ve 1583 yılında ise 3 mescid vakfı, 2 adet de mescid ve zaviye vakfı bulunmaktadır. Yani toplamda 1530'da 4, 1562 ve 1583'de de 5 adet mescid yer almaktadır. Mescidler, Meğri şehrinde, Gerişburnu'na bağlı Depecik'de, Ebuhora ve Sandlu köylerindedir (Bkz. Tablo 1–3).

Kazadaki Cami ve mescidler şunlardır:

Cami-i Şeyh Bayezid

Her üç tarihte de yer alan bu caminin geliri 1530'da 1280 akçe, 1562'de 2450 ve 1583 yılında ise 1680 akçedir³⁷. Sandlu (Döger) köyünde bulunan bu caminin çok eski tarihli olduğunu söyleyebiliriz. 1562 yılı kayıtlarında bu vakfın gelirleri arasında olan Bulderan nâm pınar suyuna ekilen çeltiğin izninin Subaşı Çaşnigir Mahmud Bey, merhûm Sultan Murad, Sultan Mehmed, Sultan Bayezid gibi kişi ve padişahlar tarafından verildiği ve yenilendiği belirtilmektedir. Bu vakfın gelirlerine baktığımızda Limonluk demekle maruf bir bahçe, zemin, değirmen geliri, incir bahçesi ve çeltik gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Ayrıca 1530 yılına ait vakıflarda “*Evlad-ı Şeyh Bayezid el-mezkûr*” diye bu kişiden bahsedilmekte ve 1200 akçe geliri bulunmaktadır. Yani aynı kişi 1200 akçe gelirini evlatlık vakıf olarak vermiştir³⁸.

Cami-i Meğri

Her üç tarihte de kayıtlı olan bu caminin geliri 1530'da 2110, 1562 ve 1583 yıllarında ise 2370 akçeden müteşekkildir. 1530 yılı kayıtlarında asıl camiyi kâfirlerin harap ettiği, İvaz Çelebi'nin kendi malından Hızır İlyalık demekle maruf yerde yeni cami bina ettiği, hatibinin yazın Seki Yaylağı camiinde kışın ise bu zikir olan camide hitabet ettiği

³⁷ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; TT 338, s.125; TT 569, s.84; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

³⁸ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; Ayrıca bkz. Tablo 1–3.

belirtilmektedir³⁹. 1562 yılında ise Meğri Camisi ile ilgili olarak caminin kâfirler tarafından harap edildiği ve Amas'da bina olunduğu belirtilmektedir. Hatibi Mevlana Alâeddin olup yazın Seki Yaylağı camiinde kışın da bu camide hatip olduğu kaydedilmiştir. 1583 yılında da aynı benzer kayıt yenilenmiştir⁴⁰. Bu kayıtlardan da anlaşıldığı üzere korsan saldırıları bölgede uzun süre etkili olmuştur. Caminin gelirine baktığımızda Meğri'de 2 pâre yer hâsılı, Seki'de yer hâsılı, tuzla hâsılı, bağ hâsılı, balık vergisi, yağhane gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Bu gelirler cihet-i müezzın, hitâbet, ser-mahfil, mu'arrif, imam, kayyum gibi vazifelere harcanmaktadır. Özellikle 1562 yılında vazifelilerin isimleri de kaydedilmiştir.

Cami-i Mevlana Hacı

Sandlu köyünde kaydedilen bu caminin geliri üç tahrirde de 1180 akçedir. Cami ile ilgili her üç kayıta da "yılđa 6 ay namağ kılınıp sonrasında cümle tairfe yaylaya gidermiş ol-cibetten hâsıl 6 ay vazife üzere tahmin olunup tevzi olundu" denilmektedir. Yani caminin kışın kullanıldığı görülmektedir. Bu vakfın gelirleri Eşen ve Ovacık'da bahçe, Üzümlü'de bir pâre yer, mezkûr camiye muttasıl bir limon bahçesi, Sandlu'da cami yakınında değirmen önünde bir pâre yer ve Üzümlü'den bağ hâsılı gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Bu gelirler cihet-i hitâbete 180, imâmete 180, mu'arrife 90, ser-mahfile 90, müezzine 90, kayyuma 90, hüffâza 270 ve geri kalanı 190 akçe olmak üzere tevliyete harcanmaktadır⁴¹.

Cami-i Ahi Oğlu

Ovacık karyesinde kaydedilen bu caminin her üç tahrirde de hâsılı 120 akçedir. Geliri Ovacık'ta Gelinoglu ve Hacı Mustafa bahçesi ile armut ağaçlarından meydana gelmektedir. Ovacık köyü bazı yerlerde nahiye olarak kaydedilmiştir. Burada cami ile birlikte başka vakıfların da olması büyük ve önemli bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir⁴².

Cami-i Karye-i Amas

Her üç tahrirde de kaydedilmiş olan ve 85 akçelik gelire sahip olan bu cami, Amas veya Üzümlü olarak belirtilen köyde bulunmaktadır. Üzümlü birçok vakıf eserin bulunduğu ve kâfir vehminden dolayı Meğri şehrinden kaçanların yerleştiği büyük yerlerdendir. Hem şehre yakın olması, hem de yazları biraz daha serin ve güvenli olması buraya yerleşmeyi kolaylaştırmıştır. Bu sebeplerden dolayı da ilkçağlardan itibaren tercih edilen yerlerden olmuştur. Vakfın gelirlerine baktığımızda cihet-i hitâbet için Amas'da 2 pâre bağ, Çukuryer'de bir pâre yer ve Falarya'da bir bahçe hâsılından meydana gelmektedir. Vakıf öşür ve harcını vermektedir⁴³.

³⁹ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; Ayrıca bkz. Tablo 1-3.

⁴⁰ TT 338, s.127; TT 569, s.86; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴¹ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.131; TT 569, s.90; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴² 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.132; TT 569, s.92; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴³ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.133; TT 569, s.92; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

Cami-i Haslu Ahmed

Bundanda köyünde kaydedilen bu cami bütün vakıf defterlerinde de yer almakta olup, 300 akçelik hâsıla sahiptir. Bu vakfın geliri ile ilgili olarak “*Karye-i Eşen’de Çay bağçe dimekle ma’ruf bir bağçe ki harcı verir*” denilmiştir. 1562 ve 1583 yılında tasarruf edenin hatip Mehmed Fakih olduğu belirtilmiştir⁴⁴.

Cami-i Ali Fakih

Çukurincir köyünde bulunan bu cami her üç defterde de kaydedilmiş olup, 970 akçelik bir hâsıla sahiptir. Geliri, “*Çukurincir’de harcı verilir 2 pâre bağçe ki birisine Seğid Bağçesi ve birisine Hacı Yunus bağçesi derler hatib olana cibet için hâsıl fi sene 360 ve yine Çukurincir’de Hüseyin Bağçesi dimekle ma’ruf bir bağçe imama tayin olunmuş harcı verilir hâsıl fi sene 360 ve Osman bağçesi dimekle ma’ruf bağçe ki müezzîn ve kayyum olana tayin olunmuş harcı verilir hâsıl fi sene 200 ve yine Çukurcak’da Osman Bağçesi’nde bir kıt’a bağçe saka olana tayin olunmuş harcı verilir hâsıl fi sene 50*” şeklinde 1562 ve 1583 tarihlerinde ayrıntılı olarak verilmiştir. Her iki tarihte de caminin hatibi Hüsam Fakih, müezzini Mehmed Fakih ve Ali Fakih’tir⁴⁵.

Cami-i Nazar Fakih b. Yusuf

Dodurga köyünde olan bu caminin geliri üç defterde de 600 akçedir. Geliri Karaağaç’da bir pâre ve bir buçuk dönüm, Karacaviran’da bir dönüm bağları ile Falarya köyünde 3 pâre incir bahçesi hâsılından oluşmaktadır. Caminin hatipliğinin Mustafa Fakih ve imamlığının da padişah berâtıyla Mehmed Fakih elinde olduğu 1562 ve 1583 tarihinde belirtilmiştir. Bu vakıf öşür ve harcını vermektedir⁴⁶.

Cami-i Ahmed Fakih

Karaköy’de bulunan bu caminin hâsılı üç tarihte de 550 akçe olup değişmemiştir. Geliri, Karaköy’de Tursun, Beğlü, Daştepe ve Hamza bahçelerinin hâsılından meydana gelmektedir. Caminin hatibi öşür ve harcı vermek şartıyla 1562 ve 1583 tarihlerinde berât-ı sultani ile Hasan Fakih’tir⁴⁷.

Cami-i Hacı Ali v. İvaz

Gerişburnu’nda olan bu caminin hâsılı üç tarihte de 700 akçedir. Bu vakfın 1583 tarihindeki kaydında “*Harcı verilir hatib-i cami-i Veli Fakibe ber-mûceb-i defter-i atikede hâlâ der-yed-i Veli v. İsmail ba-berât-ı hümayûn*” denilmektedir⁴⁸. Benzer kayıt 1562’de de bulunmaktadır. Caminin gelirleri Elviz karyesinde 2 incir bahçesi, Üzümlü’de 2 dönüm bağ hâsılından meydana gelmektedir. Mahsûl-i vakfın rub’ı (1/4) hatibin ve rub’ı

⁴⁴ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.134; TT 569, s.93; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴⁵ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.134; TT 569, s.93-94; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴⁶ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; TT 338, s.136; TT 569, s.95; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴⁷ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; TT 338, s.136; TT 569, s.95; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁴⁸ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; TT 569, s.96; Tablo 1–3.

imamın ve rub'ı müezzinin ve rub'ı ahiri çerağ yağıyla hasırına tayin olunmuştur. Her üç tahrirde de bu durum belirtilmiştir⁴⁹.

Cami-i Hacı Ali v. Hacı Hamza

Hacı Ali v. Hacı Hamza, Mengen köyü ve Seki Yaylağı'nda camiler bina ettirmiştir. Yani 1530, 1562 ve 1583 tarihli kayıtlara göre Mengen ve Seki Yaylası'nda bu kişi tarafından camiler yaptırılmıştır. Bu yapılan camilerin ihtiyacını karşılamak ve ruhuna her gün bir cüz Kur'ân-ı Kerîm okunması şartıyla öşrü ile harcı verilir muhtelif yerlerden arazi, bağ, bahçe, ev, değirmen gibi gelirler tahsis edilmiştir. 1562 ve 1583 yılında berât-ı padişahî ile Ali bu vakfın mütevellisidir. Buradaki gelirlerin kimlere ve hangi şeylere tahsis edildiği kayıtlarda teferruatlı şekilde belirtilmiştir. Buna göre hatip, imam, müezzin, ta'am, hasır ve çerağ yağı, müteveli gibi vazifelere vakfedildiği görülmektedir⁵⁰.

Cami-i Arağlas (?)

Bu cami, 1562 ve 1583 tarihli vakıf defterlerinde geçmektedir. 1530 yılında kaydedilmemiştir. Muhtemelen bu tarihten sonra yapılmıştır. Geliri her iki tarihte de 3000 akçe nakit paradan oluşmaktadır. Bu paranın “berâ-yı hatib ve hatm-ı kelâmullah” için verildiğini görmekteyiz⁵¹.

Cami-i Hâce (Hoca) İlyas

Dond köyünde bulunan bu cami 1562 ve 1583 tarihlerinde kaydedilmiş olup hâsılı 3000 akçe nakit paradan meydana gelmektedir. 1562 yılında bu vakıfla ilgili olarak “Nakdiye an-yed-i müteveli Hasan Bâlî 3000 berâ-yı hatm-ı kelâmullah fî sene 6”,⁵² 1583'de de “Nakdiye 3000, bedel-i hatib-i hatm-ı kelâmullah fî sene 6” diye kayıt düşülmüştür. Yani vakfın şartının “berâ-yı hatm-ı kelâmullah” için olduğunu görmekteyiz⁵³.

Cami-i Ahmed Gazi

1562 ve 1583 tarihlerinde Üzümlü köyünde kaydedilen bu caminin hâsılı her iki tarihte de 8000 akçe nakit paradan oluşmaktadır. 1562 yılında bu vakıf ile ilgili olarak “Berâ-yı Cami-i Ahmed Gazî der-karye-i Üzümlü berât-ı padişahî ile Ferruh bâliyâ mütevellidir. Nakdiye 8000. Berâ-yı termîm-i cami ve minare-i mezâhür” diye kayıt düşülmüştür⁵⁴. 1583'de ise “Hacı Hasan bedel-i Cami-i Ahmed Gazî der karye-i Üzümlü berât-ı padişahî ile Ferruh mütevellidir deyu defter-i atikde mukayyed. Nakdiye 8000, bedel-i termîm-i cami ve minare-i mezâhür” şeklinde belirtilmiştir⁵⁵. Bu her iki kayıttan da anlaşıldığı üzere Üzümlü'deki caminin ve minarenin tamiri için Hacı Hasan'ın 8000 akçe vakfettiği görülmektedir. Bilindiği üzere Ahmed Gazi, Menteşe Beylerinden birisi olup Meğri tarihi ve kültürü üzerinde önemli etkisi olan kişidir. Ahmed Gazi'nin Milas'ın Hoca Bedreddin

⁴⁹ TT 338, s.137; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁵⁰ TT 569, s.97; Tablo 1-3.

⁵¹ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁵² TT 338, s.140; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁵³ TT 569, s.99.

⁵⁴ TT 338, s. 140; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁵⁵ TT 569, s.99; Tablo 2-3.

Mahallesinde 1378'de yaptırdığı başka bir camisi daha bulunmaktadır. Bu cami 1878'de tamir görmüştür⁵⁶. Üzümlü'deki bu caminin ise ne zaman yapıldığını bilemiyoruz.

Cami-i Karye-i Dond

Bu cami adından da anlaşıldığı üzere Dond köyünde bulunmaktadır. 1562 ve 1583 yılında kaydedilmiş olan caminin geliri 1250 akçedir. Bu vakıfla ilgili olarak 1562 ve 1583'de benzer şekilde “*Mezkûr Hacı Ali karye-i mezbûrede bir cami bina eyleyüb ziker olan bağçeleri vakf eylemiş bağçe-i incir der karye-i Elviz hâsıl 800, bağçe-i incir Şab Alisi demekle meşbûr bağçe 300, bağçe-i incir der karye-i Ovacak 150, cem'an 1250*” diye kayıt düşülmüştür. Bu gelirler “*be-cihet-i hatib fi sene 100, be-cihet-i tilâvet-i aşr fi yevm fi sene 30 (hatib-i cami), be-cihet-i hatm-ı kelâmullah fi sene 12*” şeklinde harcanmaktadır. Aynı kişinin Mengen köyünde yaptırdığı zaviye olduğu ve daha öncesindeki belgede bundan bahsedildiği için bu cami vakfında O, mezkûr diye belirtilmiştir⁵⁷.

Cami ve Zaviye-i Hızır Bali v. İlyas

Döğer köyünde bulunan bu cami ve zaviye her üç tarihte de kaydedilmiştir. 1530 yılında Hızır Bali v. İlyas'ın Döğer Fakihî olduğu belirtilmiştir. Bu vakfın hâsılı 1530'da 2060,⁵⁸ 1562 ve 1583 yıllarında ise 2000 akçedir. 1562 yılında “*Hitâbet ve te'zîn ve tevliyetin evlâdından Salib olana şart eyleyüb ve mahsûl-i evkâfın öşrin cihet-i tevliyet ve bir akçeye yevmî hatib ile imam olana ikisini bir kişi ide ve yevmî bir akçe cihet-i te'zîn ve kayyum için ve yılda 100 akçe ve چراغ yağی ile hasarı için ta'yîn eylemiş mazmûn-ı vakfiye ile amel oluna. Cümle evkâfın öşrü ve harcı virilir. Hâliyâ evlâdından Duman mütevellî bâ-berât-ı padişahî?*” diye kayıt edilmiştir⁵⁹. 1583'de ise gelirinin hitabet, imam ve kayyuma verildiğini görmekteyiz. Bu vakfın geliri Kasaba-i Döğer'de 7 dükkân hâsılı, yine burada bir hamam, Yolacık deresinde bir değirmen eviyle, Yolacık'da bir evde iki değirmen (biri yağ değirmeni), Döğer'de 3 harım, Üzümlü'de bir pâre bağ ve Seki Yaylasında bir menzil gibi kalemlerden meydana gelmektedir⁶⁰.

Cami-i Mengen

Mengen köyünde de cami olduğunu görmekteyiz. 1562 yılına ait vakıf defterinde “*Vakf-ı Selim b. İsa karye-i Mengen camiine her kim hatib olursa her senede bir hatm-i kelâm-ı kadîm kıra'at etmek için karye-i mezbûrda bir kut'a bağın vakf etmeğin defter-i cedîde kayd olundu sipahiye öşriin viriir*”. 1583 yılındaki defterde benzer kayıt “*Vakf-ı Selim b. İsa karye-i Mengen camiine her kim hatib olursa her senede bir hatm-ı kelâmullah-ı kadîm kıra'at etmek için karye-i mezbûrede bir kut'a bağın vakf etmeğin defter-i cedîde kayd olundu sipahiye öşriin verir deyu defter-i atikde mukayyed*” şeklinde geçmektedir⁶¹. Bu her iki kayıttan da Selim b. İsa'nın bu camideki hatibin hatm-ı kelâmullah okuması şartıyla bağını vakfettiğini görmekteyiz. Yine, Ramazan, Hızır ve Beytimur'un bu cami için 1562'de 1310 akçe

⁵⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler ve Sahib, Saruban, Aydın, Menteşe, İnanç, Hamit Oğulları Hakkında Malûmat*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul, 1347–1929, s.157; Ayrıca bölgedeki mimari yapılar hakkında bkz. Karakaya, *a.g.m.*, s.153-156.

⁵⁷ TT 338, s.141; TT 569, s.100; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

⁵⁸ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri: 937/1530, s.571; Tablo 1–2.

⁵⁹ TT 338, s.135; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁶⁰ TT 569, s.94; Tablo 2–3.

⁶¹ TT 569, s.100; Tablo 2–3.

nakit paralarını “*berâ-yı hatm-ı kelâmallah, şürût-ı berâ-yı hatib-i karye-i mezbûre*” şartıyla vakfettiklerini görmekteyiz⁶². 1583’de ise aynı kişilerin 1410 akçe vakfettiğini ve bunun da defterde “*Nakdiye 1410, bedel-i karye-i cami-i Mengen, badel-i hatm-ı kelâmallah meşrût berât-ı hatib karye-i mezbûr*” şeklinde geçtiğini görmekteyiz.

Menteşe Mir-livâsı Sinan Beyin Cami Vakfı

Sinan Bey, Karahisar Sancağına bağlı Bolvadin kasabasında bina ettiği cami için Meğri kazasından ve diğer bazı kazalardan gelirlerini buraya vakıf etmiştir. Her üç tarihte de 15000 akçe buradan bu camiye gönderilmektedir. Meğri, Döğer, Uğurdaş, Seki, Muğla, Mazun gibi yerlerdeki dükkân gelirleri toplanarak bu camiye gitmektedir. 1530’da Döğer’de 90, Uğurdaş’da 69, Seki’de 157, Muğla’da 211, Mazun’da 60 yine Mazun’da olan Çarşamba pazarında 28 ve Perşembe pazarında 20 dükkân vardır⁶³. 1562’de Meğri’de 6, Döğer’de 90, Uğurdaş’da 69, Seki’de 157, Muğla’da 211, Mazun’da 60, yine Mazun’da olan Çarşamba pazarında 28 ve Perşembe pazarında 20 dükkân bulunmaktadır⁶⁴. 1583 yılında ise Meğri Pazarında 60, Döğer’de 90, Uğurdaş’ta 69, Seki’de 157, Muğla’da 211, Mazun’da 60 ve yine Mazun’da olan Çarşamba pazarında 28 ve Perşembe pazarında 20 adet dükkân yer almaktadır. Bu dükkânların hâsılı Bolvadin’deki cami için harcanmaktadır. Bu dükkânların dağılımı ve sayısı da bölgedeki ticari ve ekonomik durumu ortaya koymaktadır⁶⁵.

Mescid-i Hacı İvaz

Her üç tarihte de ismi geçen bu mescid kâfir Meğri şehrini harap ettiği sebepten Pırnaz’a bağlı Amas köyünde Hacı İvaz tarafından bina edilmiştir. 1530 yılında 2 adet bağ bu mescid için verilmiştir⁶⁶. 1562’de yine aynı ifadeler geçmekte olup “*Kâfir Meğri’yi harap ettiği sebepten ona bedel Amas tabi-i Pırnaz köyünde bir mescid bina etmiş mezkeür mescidin imamına cihet-i imâmet öşr ve harc verir yerleri ve bağları var deyu defter-i atikede mukayyedir*” denilerek, Amas’da 2 pâre bağ olduğu belirtilmiştir. 1583 yılında yine cihet-i imâmet için öşür ve harc verip Amas’da iki pâre bağ, Meğri’de mevâzi-i müteferrikada 4 pâre yerli olup hâsılı 100 akçedir⁶⁷.

Mescid-i Hacı Süleyman

Depecik köyünde olan bu mescidin 1530 yılı hâsılı 6 kıt’a zeminden elde edilen 150 akçedir. 1562 ve 1583’de ise hâsılı 350 akçeye çıkmış olup “*Mezkeür köy önünde Çukur yeri demekle ma’rûf bir pâre yer ve mevâzi-i müteferrikada 5 pâre yer*”den oluşmaktadır. Mescidin imamının 1562 ve 1583’de berât-ı padişahî ile Hasan elinde olduğunu görmekteyiz⁶⁸.

⁶² TT 338, s.141; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

⁶³ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1–2.

⁶⁴ TT 338, s.134; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁶⁵ TT 569, s.93; Tablo 3.

⁶⁶ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1.

⁶⁷ TT 338, s.31; TT 569, s.90; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁶⁸ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.133; TT 569, s.93; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

Mescid-i İçkayı

1562 ve 1583 yıllarında Ebuhora köyünde kaydedilen bu mescidin hâsılı 900 akçe nakit paradan oluşmaktadır. Senede 3 defa imamın hatim yapması şartıyla verilmiştir⁶⁹. Ebuhora köyü günümüzdeki Kayaköy Polyesi içerisinde bulunmaktadır.

Mescid-i Zaviye-i Ahi Beytimur

Sandlu köyünde bulunan bu mescid ve zaviye bütün vakıf defterlerinde belirtilmiş olup, 1280 akçe gelire sahiptir. Geliri Sandlu'da 3 çiftlik, Sandlu'da 12 kıt'a bağçe, Amas'da 2 dönüm bağ, Ovacık'ta bir pâre incir bağçesi, Sandlu'da 2 değirmen hâsılından meydana gelmektedir⁷⁰.

Mescid-i Zaviye-i Ahi Ali

Bu mescid ve zaviye de Sandlu köyünde olup her üç tarihte de kaydedilmiştir. Bütün tarihlerde geliri 350 akçe olup bahçe, yer ve çiftlik kalemlerinden meydana gelmektedir. Vakıf, öşür ve harcını vermekte olup berât-ı sultani ile Hüseyin elindedir⁷¹.

2. Çeşme Vakıfları

Meğri kazasında birçok çeşme ve musluk vakfı bulunmaktadır. Bazısının bizzat çeşme ve musluk vakfı olduğu belirtilmiştir. Yani “*vakf-ı Çeşme, Musluk-ı Ali v. Bali ve Musluk-ı Ebuhora*” şeklinde kaydedilmişlerdir. Bazılarının da kişi veya evlatlık vakıflarda vakfeden kişinin “*bedel-i musluk, berâ-yı meremmet-i tarik-i çeşme*” gibi şartla bu vakıfları yaptıklarını görmekteyiz. 1530 yılında Ali v. Bali, Üzümlü'deki bağını berâ-yı çeşme, diğer başka bir bağını da berâ-yı musluk için vakfetmiştir. Yani Amas veya Üzümlü'de zikredilen bu çeşme ve musluk vardır. Bu vakfın hâsılı her üç tahrirde de 375 akçedir⁷². Bu vakfın tevliyeti 1562 ve 1583 yıllarında evladından Recep tasarrufundadır. 1562 ve 1583'de “*Üzümlü nâm karyede Yurdbağı dimekle ma'rûf bir pâre bağ çeşme için hâsul 300*” ve “*Üzümlü yerde Kara Yahşi baği dimekle ma'rûf bir pâre bağ musluk için hâsul 75*” diye kaydedilerek gelirleri teferruatlı şekilde belirtilmiştir⁷³. Yine Ebuhora köyünde Musluk vardır. Bu kayıt 1562 ve 1583 tarihlerinde geçmekte olup hâsılı 100 akçe nakit paradan oluşmaktadır⁷⁴. Bunların haricinde 1562 ve 1583 yılında Amas'a bağlı Beykiriş'de Mehmed b. Pir Ömer'in “*berâ-yı meremmet-i tarik-i çeşme-i Amas*” için 1200 akçe nakit para vakıf ettikleri görülmektedir. Ayrıca Ayşe Hatun, Bey köyde bir bahçesini çeşme termimine (tamir) vakıf etmiştir. Bu vakıf 1562 ve 1583'de geçmekte olup hâsıl yazılmamıştır⁷⁵. Ebuhora köyünde Hüseyin 600 akçe nakit parasını Meğri yolunda Meşhed Beli'ndeki musluk için vakıf etmiştir. Bu vakıf 1562 ve 1583 yıllarında geçmektedir⁷⁶. Yine Âşık isimli bir kişi Bey köyde “*Nakdiye 600, bedel-i musluk-ı mezburê*” şeklinde geçen nakit parasını musluk için vakfetmiştir. İsmail adlı kişi 200

⁶⁹ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷⁰ TT 338, s.129; TT 569, s.88; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷¹ TT 338, s.130; TT 569, s.89; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷² 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; Tablo 1-3.

⁷³ TT 338, s.135; TT 569, s.94; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷⁴ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷⁵ TT 338, s.139-140; TT 569, s.98-99; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷⁶ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

nakit akçesini Bey köydeki musluk için vakıf etmiştir⁷⁷. Ayrıca Hızır isimli kişi 170 akçe nakit parasını bedel-i musluk-ı Kabaçam için vakfetmiştir. Bu vakıfla ilgili olarak 1583'de “*bu cümle evkâfa Hacı İbrahim mütevellî ba-berât-ı hümayûn deyu defter-i atikede mukayyed*” diye kayıt düşülmüş ve daha önceki durumu belirtilmiştir⁷⁸.

3. Kilise Vakfı

Kilise-i Elviz

XVI. asırda sadece Elviz (Kayaköy)'de gayri Müslimler vardır. Bunların en önemli görevi bazı vergilerden muaf olarak tuzlalarda çalışmaktır. Bu Rum köyü büyük köylerden birisidir⁷⁹. Burada bir kilise vakfı bulunmaktadır. 1530 yılında geliri Elviz'deki 3 kıt'a bahçeden oluşmakta olup 250 akçedir. 1562 ve 1583'de hâsılı yine değişmemiş olup Elviz'de 3 pâre bağçe (Kulağuz Harımı, Süle Harımı, Turasan Harımı, Resul Harımı)'den meydana gelmektedir⁸⁰. Elviz'deki Rumlar bu tarihten 1923'de yapılan nüfus mübadelesine kadar yaşamışlar, dini ibadetlerini kiliseler ile şapel adı verilen ve günlük ibadet ihtiyacını karşılayan yapılarda yapmışlardır. Bu köyde çok miktarda şapel olmasına rağmen iki adet kilise vardır. Bunlar, Kayaköy'ün batısında bulunan orijinal adı Panayia Pirgiotissa olan Aşağı Kilise ve Yukarı Kilise (Taxiarhis)'dir⁸¹. Ancak vakıf defterlerinde geçen kilise bunlardan birisimidir? Bu konuda her hangi bir bilginiz yoktur.

4.Kervansaray Vakfı

Kârbân-serây-ı Mehmed Bey

1530 yılında kaydedilmeyen bu kervansaray 1562 ve 1583 yıllarında geçmektedir. Ebuhora köyünde olan bu kervansarayın hâsılı her iki tahrirde de 200 akçe nakitten oluşmaktadır⁸².

5.Medrese Vakfı

Medrese-i Ahmed Gazi

Bu medreseyi isminden de anlaşıldığı üzere Meğri şehrinde Ahmed Gazi'nin inşa ettirdiğini anlamaktayız. Ahmed Gazi'nin Peçin'de başka bir medresesi daha bulunmaktadır. Peçin'deki medrese 1375 tarihinde yapılmıştır⁸³. Meğri şehrindeki medresenin yapım tarihi belli değildir. Ancak burasını kâfir harap ettiğinde Hacı İvaz isimli kişi Seki Yaylağı'nda bir medrese ve yine Üzümlü denilen yerde başka bir medrese yaptırmıştır. Ancak Hacı İvaz öldükten sonra bu medreseler harap olmuş ve tamir eder kimesne bulunmamıştır. Daha sonra emr-i sultani ile Döğër'de bu vakfın çeltik arklarının yakınında Hızır Bali isimli bir kişi medrese bina etmiştir. Ayrıca aynı

⁷⁷ TT 338, s.140; TT 569, s.99; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷⁸ TT 338, s.140; TT 569, s.99; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁷⁹ Meğri kazası ve Elviz köyünün XVI. asırdaki durumu ile ilgili olarak bkz. Karaca, *a.g.m.*, s.13-54.

⁸⁰ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.132; TT 569, s.102; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁸¹ Kayaköy'ün tarihi, nüfusu, coğrafyası v.b. konularda bkz. Recep Bozyiğit-Tahsin Tapur, “Güneybatı Anadolu'da Terkedilen Bir Yerleşim Merkezi: Kayaköy (Fethiye)”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 22, İstanbul, Temmuz 2010, s.363-387.

⁸² TT 569, s.98; TT 338, s.139.

⁸³ Uzunçarşılıoğlu, *Kütabeler...*, s.161-162; Ayrıca Ahmed Gazi'nin Menteşe bölgesindeki diğer eserleri hakkında bkz. Karakaya, *a.g.m.*, s.153-156.

vakfa, Çalış adlı bir başka kişi de Seki Yaylağı'nda birkaç hücre ihdas etmiştir⁸⁴. 1530 yılında bu vakfın hâsılı 3500 akçedir⁸⁵. 1562 ve 1583 tarihlerinde ise 5450 akçeye çıkmıştır. Çeltik argı, bazı yer gelirleri, bağ, incir bahçesi, tuzla, bir bahçe evinin ağaçlarıyla beraber hâsılı vakfa verilmiştir. Tablolarda hâsılın ayrıntısı görülmektedir. Yine kişi vakıfları içerisinde 1562'de "*vakf-ı Çalış el-mezbûr bina ettiği hücerâtın rakebesi için Gerişburnu'nda bir hamam bâliyâ harab ve karye-i Elviz'de bir bağçe hâsıl fî sene 600*" diye kaydedilmiştir. Aynı vakıf 1583'de "*Bina ettiği hücerâtın rakabesi için Gerişburnu'nda bir hamam hâlâ harâb ve karye-i Elviz'de bir bağ hâsılı fî sene 600*" şeklinde geçmektedir. Bu kişi vakfının da bu medrese ve hücreler için ihdas edildiği görülmektedir. 1530 yılında yine Hacı İvaz'ın Meğri'yi kâfir harap ettiği için Amas'da yaptırdığı mescid vardır⁸⁶. Çalış isimli zatın günümüzde Fethiye'de Koca Çalış olarak ifade edilen yerde deniz kenarında türbe niteliğinde bir mezarı bulunmaktadır. Bu zatın mezarı yöre insanı tarafından ziyaret edilmekte ve saygı gösterilmektedir. Fethiye'deki Çalış ismi de tarihi, kültürel ve dini özelliği bulunan bu kişiden gelmiş olmalıdır.

6. Türbe Vakfı

Türbe-i Merhûm Mentеше Bey

Menteşe Beyliğinin kurucusu Mentеше Beyin türbesi olup Meğri şehrindedir. Bu türbeyi Ahmed Gazi yaptırdığı için halk arasında Ahmed Gazi Türbesi olarak da bilinmektedir. Ancak onun mezarı Peçin'de medresesi içerisinde. Bu Meğri kazasındaki en eski Türk-İslam eseridir⁸⁷. Bu vakfın hâsılı her üç defterde de 400 akçedir. 1530'da geliri, "*Zeminhâ der mevâzi-i müteferrikada 17 kat'a hâsıl 400*" şeklinde kaydedilmiştir. 1562 ve 1583'de ise "*Mevâzi-i müteferrikada 17 pâre yerleri var 5,5 müdlik hâsıl 400*" şeklinde gelir nevi belirtilmiş olan vakfın tasarrufu hükmi padişahî ile Hamza Fakih elindedir⁸⁸.

7. Zaviye Vakıfları

Kazada 1530 ve 1583 yılında 17 zaviye vakfı, 1 cami ve zaviye vakfı ile 2 adet mescid ve zaviye vakfı vardır. 1562 yılında ise 18 zaviye vakfı, 1 cami ve zaviye vakfı ile 2 adet mescid ve zaviye vakfı vardır. Yani toplamda Meğri'de 1530 ve 1583'de 20 adet 1562'de ise 21 adet zaviyenin yer aldığını görmekteyiz. Zaviyelerin tamamına yakını kırsal alanda kurulmuştur. Zaviyeler bilindiği üzere âyende ve revendeye yani gelip-geçene hizmet etmektedirler. Kazadaki zaviyeler şunlardır:

⁸⁴ Bu medrese 1583 yılı kayıtlarında şu şekilde geçmektedir: "*Vakf-ı Medrese-i Ahmed Gazî der nefis-i Meğri sâbıkan kâfir harâb eyleyüb ba'de Hacı İvaz nâm kimesne Seki Yaylağı'nda medrese ve eyyâm-ı şita için Üzümli yerde dahi bir medrese bina etmiş imiş sonra zıkr olan medreselerin ikisi bile harâb olmuş mezbur Hacı İvaz dahi fert olup tamir eder kimesne dahi bulunmayub emr-i sultani ile Hzır Bâli nâm kimesne Döğür nâm kasabadaki medresenin evkâfı olan çeltiğe karib imiş bir medrese bina edüb ve Çalış nâm kimesne dahi Seki Yaylağı'nda birkaç hücre ihdas idüb emr-i padişahî ile baylı zamanki zıkr olan bâdis medreseler ma'mûl imiş deyu defter-i atikde mukayyedir". TT 569, s.85-86.*

⁸⁵ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; Tablo 1-2.

⁸⁶ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.126; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁸⁷ Uzunçarşılıoğlu, *Kitabeler ...*, s.163; Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.23.

⁸⁸ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 569, s.89; Tablo 1-3.

Zaviye-i Ahi Receb

1530, 1562 ve 1583 tarihli vakıf defterlerinin hepsinde bu zaviye yer almaktadır. Bu zaviyenin Yaylak-ı Seki ve mevzi-i Üzümlü'de yer aldığı belirtilmiştir. Muhtemelen bu zaviyenin hem sahilde hem de yaylada inşa edildiğini düşünmekteyiz. 1530 yılında geliri 2 kıt'a zemin, 1 bağ hâsılından oluşmakta olup 250 akçedir. 1562 ve 1583 yıllarında geliri "Meğri Ovası'nda bir pâre yeri var hâsıl 300, Engin'de bir pâre yeri var hâsıl 200, Amas'da bir pâre bağı var hâsıl 60, Cem'an fî sene 560" şeklinde geçmektedir. 1562 yılında tasarruf edenin Ahi İvaz olduğu belirtilmiş, 1583'de ise "der tasarruf-ı Hacı İvaz hâlâ der tasarruf-ı Mustafa v. mezbûr ba-berât-ı hümayûn" şeklinde kaydedilerek tasarruf edenin Hacı İvaz'ın oğlu Mustafa olduğu ifade edilmiştir⁸⁹.

Zaviye-i Falarya (Eynel Dede)

1530'da Zaviye-i Falarya şeklinde kaydedilen bu zaviye 1562 ve 1583'de ise Zaviye-i Eynel Dede diye belirtilmiştir. 1530'da geliri, Falarya'da 2 bağ, 2 zemin ve 5 ceviz ağacı hâsılından toplamda 450 akçe yazılmasına rağmen 430 akçe hesaplanmıştır⁹⁰. 1562 ve 1583 yılında "Falarya'da 2 pâre bağçe hâsıl 200, Falarya'da 2 pâre yer hâsıl 360 ve zâviye kurbunda 5 ceviz ağacı var hâsıl 80" diye kaydedilen gelir kalemlerinden toplamda 640 akçe hâsıl alınmaktadır. Zaviyenin tasarrufu 1562'de Ramazan ve 1583'de ise berât-ı hümayunla Veli b. Nasuh elinde bulunmaktadır⁹¹. Falarya veya Faralya köyü kıyı bölgesini iç bölgeye bağlayan yerde bulunmaktadır. Bundan dolayı da zaviye burada kurulmuştur.

Zaviye-i Şeyh Zekerya (Abdal Seydi)

Bu zaviye her üç tarihte de yer almakta olup Ovacık köyünde kaydedilmiştir. Zaviyenin hâsılı 1710 akçe olup değişmemiştir. Geliri, incir bahçeleri, 3 adet bahçe, Damlu harımı, 1,5 müdlük yer hâsılı gibi kalemlerden meydana gelmektedir⁹².

Zaviye-i Eşref Paşa

Meğri kazasının neresinde olduğu belirtilmeyen bu zaviyenin Seki'de olabileceğini düşünmekteyiz. Çünkü günümüzde Eşref Paşa türbesi burada bulunmaktadır. Türbenin olduğu yer buranın eski yerleşimini de göstermekte olup bölgeye hâkim bir tepededir. Ayrıca burada eski birçok mezar bulunmakta, yine aynı yerde 1880 yılında yapıldığı belirtilen Tekke Camii yer almaktadır. İsminden de anlaşıldığı üzere bu cami, burada bir tekke veya zaviyenin olma ihtimalini arttırmaktadır⁹³. Yine Evliya Çelebi, Meğri kazasına geldiğinde Eşen Çayı (Nehr-i Ulusu) civarında iken Tekyeşinler

⁸⁹ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; TT 338, s.127; TT 569, s.87; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁹⁰ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; Tablo 1-3.

⁹¹ TT 338, s.128; TT 569, s.87; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁹² 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; TT 338, s.128; TT 569, s.87; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁹³ Buraya yaptığımız gezi ve incelemede bu camiyi ve türbeyi gördük. Yöre insanı tarafından çok büyük saygı ve sevgi gösterilen bu zatın bölge tarihinde önemli olduğunu düşünmekteyiz. Seki'de 30-40 yıl öncesine kadar günümüzdeki belediyenin önünde dükkânlar olduğu söylendi. Belgelerde geçen birçok değirmen ve yer ismi burada yer almaktadır. Seki, bölgedeki önemli yerleşimlerden birisi olup tarihi çok eskiye gitmektedir. Bölgeye yaptığımız gezide bize yol gösteren ve burayla ilgili bilgi veren Murat Güngör amcaya da teşekkür ederim. Murat Güngör, Seki, ilkokul mezunu, yaş 74.

köyünden beş on adam gelmiş ve onlara köylerini sorduğu zaman (Onlar buradaki köprüleri korumak şartıyla bazı vergilerden muaf kişilerdir) yüz evli köy olduklarını, “*ecdâd-ı ızzâmımız Seki Yaylası’nda Eşref Paşa tekyenişinleriyiz; Anıniçün köyümüze Tekyeşinler derler. Ol sultanın evlâdlarındanız*” demişlerdir⁹⁴. Bu ifadeler de bizim görüşümüzü doğrulamaktadır. Eşref Paşa önemli bir zat olmasına rağmen ne zaman yaşadığı hakkında kesin bilgi yoktur. Ancak onun vakıflardaki bazı kayıtlardan Fatih’ten önce yaşadığını söylemek mümkündür. Hatta muhtemeldir ki çok daha önce yaşamıştır. Seki’deki türbede XIV. yüzyılda yaşadığı ile ilgili ifadeler bulunmasına rağmen bu teyit edilememiştir. Her üç tarihte de kaydedilen bu zaviyenin hâsılı 5305 akçe olup Meğri kazasının en önemli zaviyelerinden birisidir. 1562’de zaviyenin tasarrufu berât-ı sultani ile Hasan elindedir. 1583’de ise İvaz elinde olduğu belirtilmiştir. Hâsılı 1530 yılında şu kalemlerden meydana gelmektedir: “*Harım-ı Babaeddin Bey hâsıl 500, harım-ı Dana hâsıl 300, harım-ı Şadkam Bey hâsıl 300, arke-ı çeltik-i Gelin Kavak hâsıl 2800, mezra-i Sudak hâsıl galle 580, bağ der Üzümlü 100, bağçe der Sandlu 25, çiftlik der Kır 400 ve zemin der Kabağağaç 2 kat’a hâsıl 300*”. 1562 ve 1583 yıllarında da durum değişmemiştir⁹⁵. Eşref Paşa’nın Vakıf Yakası nam-ı diğer Ömerler köyünde evlatlık vakfı da vardır⁹⁶.

Zaviye-i Ahi Nasuh

Sarupaşalar köyünde bulunan bu zaviyenin hâsılı her üç defterde de 250 akçe olarak kaydedilmiştir. Gelir kalemleri “*Mevâzi-i müteferrikada 25 kâile tohum ekilir hâsıl 150, Güzel Begüm mevâzi değirmen hâsıl 50 (6 ay yürür), Arslanlı’da değirmen hâsıl 50 (6 ay yürür)*” şeklinde kaydedilmiştir. 1530’da bu gelir kalemleri icmal olarak verilmiş olmasına rağmen diğer tahrirlerde bu şekilde ayrıntılı değinilmiştir. 1562 ve 1583’de tasarruf eden Ali Bâlî b. Ahi İvaz isimli kişidir⁹⁷.

Zaviye-i Şeyh Mustafa

Sarupaşalar köyünde kaydedilen bu zaviyenin hâsılı her üç tarihte de 1000 akçe olarak geçmektedir. Güzel Begüm çiftliği demekle ma’rûf 2 çiftlik yer hâsılı 800 ve Çukurcak’da bir pâre yer hâsılı 200 akçe olmak üzere toplamda 1000 akçe gelire sahiptir. 1562 yılında öşür ve harcını verdiği belirtilen bu zaviyeyi berât-ı sultani ile Yusuf, 1583’de ise Mehmed tasarruf etmektedir⁹⁸. 1530 yılında 5 nefer zaviyedâr kişi kaydedilmiştir. 1562 yılında ise hizmetkarân-ı zâviye-i mezbûre: Hızır İlyas v. İmirşah, Veli biraderi O, Ömer biraderi O, Ali v. Hacı İvaz, Süleyman v. Salih’dir.

Zaviye-i Şeyh Kaman

Meğri kazasının neresinde olduğu belli olmayan bu zaviye her üç tahrirde de geçmekte olup 600 akçe gelire sahiptir. Bu zaviyenin gelir kalemleri: “*Sülük’de incir bahçesi olup şimdi mezra olmuş hâsıl-ı gallât 300 ve mevâzi-i müteferrikada 5 pâre yer hâsıl 300*” şeklinde

⁹⁴ Eyyiyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zallı, *Aynı eser*, s.137-138.

⁹⁵ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; TT 338, s.128; TT 569, s.87; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁹⁶ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, Ankara, 1995, s.569.

⁹⁷ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.129; TT 569, s.88; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

⁹⁸ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 569, s.88; TT 338, s.129; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

kaydedilmiştir. 1562'de harç ve öşrünü verdiği belirtilen bu zaviyenin tasarrufu berât-ı padişahî ile Hacı b. Hüseyin elindedir. 1583 yılında da 1562 yılındaki kişinin tasarruf ettiği zikredilmiştir⁹⁹.

Zaviye-i Hâce (Hoca) Ahmed Dede

Bu zaviyenin bulunduğu yer belirtilmemiştir. 1530 yılında 11 nefer zaviyedâr kaydedilen zaviyenin geliri Seki'de 41 dönüm zeminden alınan 400 akçe ve Kuşözü'nde 5 kıt'a zeminden alınan 100 akçeden oluşmaktadır¹⁰⁰. 1562 yılında ise Seki'de 40 dönüm miktarı yerlerinden hâsıl 400, mezkûr Seki'de bir dönüm miktarı çayırdan hâsıl 10 ve sahildeki Gerişburnu'nda 4 pâre yerinden hâsıl 100 akçedir. 1583'de de hâsılı 510 akçe olan bu zaviyenin gelirleri yine aynı kalemlerden meydana gelmektedir. 1562 yılında 11 kişi hizmetkarân-ı zaviye kaydedilmiştir. Bu sayı 1583'de 8'e düşmüştür¹⁰¹.

Zaviye-i Ahi Saltuk

Meğri şehrinde yer alan bu zaviye üç tahrirde de bulunmaktadır. 1530'da “*zemin der Çay-ı müteferrika 4 kat'a hâsıl 100, zemin 1 kat'a hâsıl 200 ve bağ 2 dönüm hâsıl 100*” akçeden oluşan gelir kalemlerinin toplamı 400 akçedir. Bunun nerelere harcandığı da şu şekilde belirtilmiştir: *El-masraf cibet-i bitâbet fî yevm fî sene eşer 180, cibet-i imâmet fî yevm fî sene eşer 180, cibet-i mu'arrif fî yevm nim, cibet-i ser-mahsil fî yevm nim, cibet-i müezzîn fî yevm nim, cibet-i kayyum fî yevm nim, cibet-i hüffâz nefer 2 fî yevm 1, evlâdın cibet-i müteferriklardır nefer 2, babâkâ cibet-i tevliyet 190 yekân 9180*¹⁰². 1562 ve 1583 yılında 500 akçeye çıkan hâsıl, “*zâhiri Meğri'de bir pâre yeri var Milas kilesiyle 6 kile tohum ekilir hâsıl 350 ve Amas'da 2 pâre bağı var 2 dönüm mikdarı hâsıl 150*” şeklinde geçmektedir. 1562 ve 1583'de öşür veri gelmediği belirtilen bu zaviyeyi Menteşe oğlu İlyas Beyin verdiği belirtilmektedir¹⁰³. Bu bilgilere göre tarihi çok eskilere gitmekte ve Menteşe oğullarına dayanmaktadır.

Zaviye-i Ahi Haliloğlu Ahi Musa

Gökçeüyük köyünde bulunan bu zaviye 1530 ve 1562 yıllarında kaydedilmiştir. 1530 yılında geliri, bağçe 2 kıt'a hâsıl 120, an hadika hâsıl 50 ve an zemin hâsıl 30 akçeden meydana gelmektedir¹⁰⁴. 1562 yılında ise geliri, “*Gökçeüyük'de 2 pâre bağçesi var. An öşr hâsıl 120, 2 pâre yeri var. 2 müdlük mikdarı şimdi bir pâresi bağçe olmuş. Hâsıl an hadika 50 an zemin 30*” şeklinde kaydedilmiştir¹⁰⁵.

Zaviye-i Kürdeşe Baba

Her üç tahrirde de bulunan bu zaviyenin 1530 yılındaki kayıta Eşen hududunda olduğu belirtilmiştir. 1530 yılında hâsılı 1 müdlük zeminden 100 akçedir¹⁰⁶. 1562 ve

⁹⁹ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.129; TT 569, s.89; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹⁰⁰ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1-2.

¹⁰¹ TT 338, s.130; TT 569, s.89-90; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹⁰² 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1-2.

¹⁰³ TT 569, s.91; TT 338, s.131; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹⁰⁴ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1-2.

¹⁰⁵ TT 338, s.132; Tablo 2; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹⁰⁶ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1-2.

1583 yıllarında da Eşen köyünde 1,5 müdlük yeri olduğu belirtilmiştir. 1562'de bu zaviye ile ilgili olarak “*Der-tasarruf-ı Halil bâ-berât-ı sultanî öşür vermez amma temessüğü yok deyu defter-i atikde mukayyedir*” diye kayıt düşülmüştür. Yani berât-ı sultanî ile öşür vermediği ve Halil’in tasarruf ettiği yazılmıştır. 1583’de ise öşür verdiği ve yine Halil elinde olduğu kaydedilmiştir¹⁰⁷.

Eşen, bölgede önemli yerleşimlerden birisidir. Hatta yukarıda belirttiğimiz üzere bu yüzyılın sonlarında kaza da olmuştur. Bundan dolayı burada birçok yapı yapılmıştır. Eşen’e yaptığımız gezi ve incelemede Eşen beldesinin Delibaşlar mahallesinde 1872 tarihli bir cami vardır. Caminin bahçesinde eski mezarlık bulunmaktadır. Yine burada medrese yıkığı olduğu rivayeti bulunmaktadır. Bu kalıntılar da bölgenin önemini ortaya koymaktadır¹⁰⁸. Eşen’den Seydikemer’e doğru giderken Eşen’i biraz çıktuktan sonra Yakabağ köyüne bağlı bir mezarlık vardır. Bu mezarlıkta türbe yıkıntısı ve içerisinde mezarlar yer almaktadır. Bunlara halk tarafından “40 Hocalar” denilmektedir. Belgelerde geçen “*Zaviye-i Kürdeş Baba*” vakfının Eşen hududunda olduğu kaydedilmiştir. Bu kalıntılar da bu vakıfla ilgili olabilir.

Zaviye-i Ahi Mehmed

Uğurdaş köyünde bulunan bu zaviyenin hâsılı her üç tahrirde de 630 akçedir. Bu zaviyenin gelirleri mufassal vakıf defterlerinde şu şekilde verilmiştir: Tekye kurbunda 2 pâre yer hâsılı 100, 1 pâre incir bağçesi hâsılı 20, mevâzi-i müteferrikada Milas müdüyle beş müdlük yer hâsılı 300, Narlık’da bir pâre bağ hâsılı 60, Amas’da bir pâre bağ (Kulağuz Bağı demekle ma’rûf) hâsılı 50 ve mezbûr mevzide 6 ay yürür bir değirmeni var hâsıl 100 akçedir. Bu zaviyeyi 1562 ve 1583 yılında İmirşah tasarruf etmektedir¹⁰⁹. Uğurdaş’ın neresi olduğunu kesin olarak bilemiyoruz. Ancak bölgeye yaptığımız gezi ve incelemede halk Eşene yakın bir yerde Uğurlu bir taştan bahsettiler, yine Çaykenarı köyü civarında pazar kurulduğunu ve zamanında dükkânların olduğunu belirttiler. Bir vakıfta Uğurdaş köyünde 69 adet dükkân kaydedilmiştir. Bu köy de bu civarda olmalıdır. Muhtemelen günümüzdeki Seydikemer ilçesi sınırları dâhilindedir.

Zaviye-i Kapu (Der Piş-i Meğri)

Her üç defterde de kaydedilen bu zaviye Meğri önünde yer almaktadır. Hâsılı bütün defterlerde 390 akçe olarak verilmiştir. Bu zaviye 1530’da “*Zâviye-i Kapu der piş-i Meğri mezâkir zaviyeyi kâfirler harâb edüb Kadı Kasım binâ ettiği cami ki kat’en vakfıyoğmuş ber-mûceb-i hükm-i şerîf cihet-i hatib olmuş*” diye kaydedilmiştir. Bu kayıttan zaviyenin kâfirler tarafından harap edildiği ve kadı Kasım tarafından aynı yerde cami bina edildiği ve bunun vakfının olmadığı, bundan dolayı da zaviyenin gelirinin caminin hatibine harcanmak için tahsis edildiğini görmekteyiz¹¹⁰. 1583 yılında ise “*Zâviye-i mezbûre Meğri’yi kâfir vurdukada harab olucak kadı zâviye-i mezbûrenin evkâfın zâviye nâm mucibde merbûm Kasım Kadı bina ettiği cami ki kat’an vuku bulmuş iki hatibine cihet olmağ için bu hibe edüb arz ettiğinden mukarrer tutub merbûm Sultan Bayezid han hükm-i cedide eylemiş el’ân der-tasarruf-ı Hatib Mevlânâ Hüsam Fakih hükm-i hümayûn öşr ve harc verir deyu defter-i atikde*

¹⁰⁷ TT 338, s.132; TT 569, s.91; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹⁰⁸ Faruk Aydın, Lise mezunu, Eşen, 57 yaşında.

¹⁰⁹ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 338, s.132; TT 569, s.91; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹¹⁰ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; Tablo 1–2.

mukayyed' denilmektedir¹¹¹. 1562'de de benzer hüküm vardır. Bu kayıtlardan Sultan II. Bayezid'den hükümleri olduğu ve öşür ve harç vererek Hatip Mevlana Hüsam Fakih tasarrufunda olduğunu anlamaktayız. Geliri, Amas'da bir pâre bağ hâsılı, Sandlu'da harap değirmeni ve önünde bir pâre yer hâsılı, mevâzi-i müteferrikada yerleri, limon bahçesi hâsılı ve Meğri yağhanesinden yılda 2 batman yağı var iken bu kesilmiştir.

Zaviye-i Hamza Fakih

Ilıca köyünde bulunan bu zaviyenin hâsılı 1530 yılında 500 akçedir. Geliri 3 dönüm bağ hâsılı 150, harım-ı Koca hâsılı 50 ve 1 bâb asiyab hâsılı 300 akçedir¹¹². 1562 yılında hâsılı 700 akçeye çıkmıştır. Bu gelir, "Karaağaç'da Alan Arçı dimekle ma'rûf 3 dönüm bir pâre bağ hâsıl 150, Karaağaç'da Koca Harım dimekle ma'rûf bir asmalgı var hâsıl 50, Belen deresinde bir değirmeni var hâsıl 500" şeklinde kaydedilmiştir. Bu vakfın tevliyeti evladına meşrut olup berât-ı hümayunla evladından Yusuf Fakih tasarrufundadır. Bu vakıf harç vermektedir. 1583 yılında da gelir nevi ve özelliği değişmemiştir¹¹³. Hamza Fakih'in evlatlık vakfı da bulunmaktadır.

Zaviye-i Süleyman Bey

Pırnaz'a bağlı Amas köyünde bulunmaktadır. 1530'da geliri 680 akçedir. Pırnaz'da hamam, 2 kıt'a bağçe ve 4 kıt'a bağ hâsılından meydana gelmektedir¹¹⁴. 1562 ve 1583 yılındaki kayıtlardan vakfın evlatlık olarak düzenlendiğini öğrenmekteyiz. Ancak Süleyman Beyin nesli tükenince vakfı akrabalarından Yakub ve Hüseyin tasarruf etmektedirler. Bunların başka kadılıkta sakin oldukları belirtilmiştir. Vâkıfın ruhu için İrte namazından sonra bir cüz kıraat edilmesi şart edilmiştir. Bu vakfı hali hazırda berât-ı padişahî ile Hasan'ın tasarruf ettiği kaydedilmiştir. Geliri Pırnaz'da hamam hâsılı, farklı yerlerde 5 bahçe hâsılı ve 1 bağ hâsılından oluşmakta olup toplamda 580 akçedir¹¹⁵. 1583 yılında daha önceki kayıt yine yenilenmiş olup Hüseyin tasarrufunda olduğu belirtilmiştir. Gelirleri de aynı kalemlerden oluşmakta olup değişmemiştir¹¹⁶.

Zaviye-i İvaz Fakih

Elviz köyünde bulunan bu zaviyenin hâsılı her üç tahrirde de 550 akçedir. 1530 yılında geliri, 2 kıt'a bağçe hâsılından oluşmaktadır¹¹⁷. 1562 ve 1583 yılında İmirşah tasarrufunda olan bu zaviye öşür ve harcını vermektedir. Geliri, "Elviz'de Biyyük Bağçe dimekle ma'rûf bağçe hâsıl 300 ve girü Elviz'de Fedan Bağçesi dimekle meşhur bağçe hâsıl 250" şeklinde kaydedilmiştir¹¹⁸.

¹¹¹ TT 569, s.92; TT 338, s.133; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹¹² 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; Tablo 1-2.

¹¹³ TT 569, s.95; TT 338, s.135; Tablo 1-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹¹⁴ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; Tablo 1-2.

¹¹⁵ TT 338, s.137; TT 569, s.102; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹¹⁶ Ahmet Yiğit ve Ömer Karayumak bu zaviyenin 1583'de kaydedilmediğini belirtmiş olmalarına rağmen biz yazıldığını saptadık. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.29.

¹¹⁷ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; Tablo 1-2.

¹¹⁸ TT 569, s.96; TT 338, s.137; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

Zaviye-i Ahi Süleyman

Bu zaviyenin Ovacık nahiyesindeki Hasanta köyünde olduğunu görmekteyiz. Her üç tahrirde de kaydedilmiş olup 400 akçelik gelire sahiptir. 1530 yılında geliri, 1 incir bahçesi hâsılı 250 ve yarım bağ hâsılı 150 akçeden meydana gelmektedir¹¹⁹. 1562 yılında zaviyeyi Pirî'nin tasarruf ettiği ancak onun âyende ve revendeye yani gelip-geçene hizmet etmediğinin ve zaviyenin harap olduğunun âyân-ı vilâyet tarafından bildirildiğini görmekteyiz. Aynı durum 1583 yılında da belirtilmiştir. Zaviyenin gelir kalemleri 1562 ve 1583 yılında, “Ovacık’da Akbaş Harımı dimekle ma’rûf bir pâre incir bahçesi var harcı verilir hâsıl 250 ve Ovacık’da Mayaldır harımında nısf hisse ki incir bahçesidir harcı verilir hâsıl 150” şeklinde verilmiştir¹²⁰.

Zaviye-i Hacı Ali

Mengen köyünde kaydedilen bu zaviye 1562 ve 1583 yılında geçmektedir. Bu zaviye ile ilgili 1562 ve 1583’de benzer şekilde “Zâviye-i Hacı Ali mezkûr zâviyenin meşîbatını mezbûr Hacı Ali kendüye ve kendüden sonra atasından Hacı Mahmud b. Abdullah’a ve Ferhad ve Hüseyin nâm kullarına şart eylemiştir deyu defter-i atikde mestûr” denilmektedir. Yani Hacı Ali bu zaviyenin şeyhliğini ilk önce kendisine kendinden sonra atasından Hacı Mahmud b. Abdullah, Ferhad ve Hüseyin’e şart koşturmuştur. Aynı benzer kayıt 1562’de de vardır. Başka bir evlatlık vakıftan bu kişinin Mengen köyünde mülk değirmenini evladına vakıf eylediğini ve vergisini sipahiye verdiğini de öğrenmekteyiz. Bu zaviyenin geliri, “Nakdiye-i meblağ 10000 hâsıl 1500 edene 11,5 istiglâl oluna hâsıl 1500, karye-i meşbûr sınırında bir kut’a bağ hâsıl 500, Bağçe-i incir der karye-i Ovacık Mesih oğlu Harımı dimekle meşbûrdur hâsıl 100” şeklinde geçmekte olup toplamda 2100 akçedir¹²¹.

Cami ve Zaviye-i Hızır Bali v. İlyas

Daha önce camilerden bahsederken belirttiğimiz üzere bu vakıf Döğür köyünde olup, Döğür Fakihî Hızır Bali v. İlyas tarafından yaptırılmıştır. 1530 yılında geliri 2060 akçedir. Bu vakıf öşür ve harcını vermektedir. Geliri tevliyet, imamet, hitabet, kayyum ve çerağ yağı ile hasıra şart eylemiştir. 1562 yılında evladından Duman’ın müteveli olduğu belirtilmiştir. Benzer durum 1583 yılında da yenilenmiş olup 1562 ve 1583’de hâsıl 2000 akçedir (Bkz. Tablo 1–3).

Mescid ve Zaviye-i Ahi Beytimur

Bu vakıfla ilgili olarak da daha önce bahsedilmiştir. Sandlu köyünde olup bütün tahrirlerde kaydedilmiştir. Hâsılı 1280 akçedir. Bu zaviye ve mescid 1562 ve 1583’de öşür ve harcını vermekte olup berât-ı padişahî ile Hüseyin tasarrufundadır¹²².

Mescid-i Zaviye-i Ahi Ali

Mescidlerden bahsederken belirttiğimiz üzere bu vakıf Sandlu köyünde kaydedilmiştir. Her üç tahrirde de hâsılı 350 akçedir. Öşür ve harcını veren bu vakfı 1562’de berât-ı sultani ile Hüseyin tasarruf etmektedir. Durumu 1583’de de değişmemiştir. Gelir

¹¹⁹ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri, s.571; Tablo 1–2.

¹²⁰ TT 569, s.98; TT 338, s.139; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

¹²¹ TT 338, s.141; TT 569, s.100; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

¹²² 166 Numaralı Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 569, s.88; TT 338, s.129; Tablo 1–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.21-53.

kalemlerine baktığımızda şu şekilde kaydedildiğini görmekteyiz: “Sandlu’da bir pâre bağçesi var hâsıl 30, Sandlu’da bir pâre yeri var. Öşr ve harc verir hâsıl 40, Kara İbrahim yeri dimekle ma’rûf bir pâre yeri var hâsıl 30, Bayır Çiftliği dimekle ma’rûf bir çiftlik yeri var hâsıl 250”¹²³.

8. Mektebhâne Vakfı

Mektebhâne-i Karye-i Bey

1562 ve 1583 yılı kayıtlarında geçen bu mektebhâne Bey köyündedir. Hacı İbrahim vakfı olup bu kişi 320 nakit akçesini berâ-yı mektebhâne-i karye-i mezbûre (Bey) yani Bey köyündeki mektebhâne için vakfetmiştir. Bu vakıf ile ilgili kayıt 1583’de “*Nakdiye 320, bedel-i mektebhâne-i karye-i mezbûre*” şeklinde geçmektedir¹²⁴.

9. Kişi, Evlatlık ve Para Vakıfları

Bütün vakıfların icmal olarak gösterildiği tablodaki (Tablo 2) 46 numaradan sonraki vakıflar kişi, evlatlık ve para vakıflarıdır. Bu vakıfların bir kısmı cami, mektebhane, hücre, çeşme, musluk, bedel-i hatm-ı kelâmullah için vakfedilmiştir. Bunlardan cami, hücre, mektebhane, çeşme ve musluk için vakfedilenler hakkında yukarıda bilgi verilmiştir. Bu vakıflar şunlardır: Hacı İbrahim (bedel-i mektebhâne-i karye-i Bey), Çalış (Bina ettiği hücerâtın rakabesi), Selim b. İsa (Karye-i Mengen camiine her kim hatib olursa her senede bir hatm-ı kelâmullah-ı kadim kıraat etmek), Ramazan ve Hızır ve Beytimur (bedel-i karye-i cami-i Mengen), Mehmed b. Pir Ömer (berâ-yı meremmet-i tarik-i çeşme-i Amas), Ayşe Hatun (Karye-i Bey’de câri olan çeşme ve bir bağçenin termîmine), Hüseyin (Karye-i Ebuhora’da (Elehun) musluk), Aşık (bedel-i musluk-ı Bey), İsmail (bedel-i musluk) ve Hızır (bedel-i musluk-ı Kabaçam)¹²⁵. Diğer kişi, evlatlık ve para vakıfları ise şunlardır:

Durmuş b. Veli, 900 nakit akçesini bedel-i hatm-ı kelâmullah için vakf etmiştir. 1562’de Bey köyde bulunan bu vakıfla ilgili olarak “*Nakdiye 900 berâ-yı hatm-ı kelâmullah fî sene 1 meşrût be-hatib hatm 3*” diye kayıt düşülmüştür. 1583’de ise “*Nakdiye 900 bedel-i hatm-i kelâmullah fî sene 2 meşrût be-hatib*” denilmektedir¹²⁶.

Bey köyde Hasan b. Durmuş, 500 nakit akçesini 1562’de geçen şekliyle “*berâ-yı hatm fî sene 1 meşrût be-imam*” ve 1583’de kaydedilen şekliyle “*bedel-i hatm fî sene 1 meşrût be-imam*” vakıf etmiştir¹²⁷.

Yine Bey köyde İdris b. Mahmud, 200 nakit akçesini 1562’de geçen şekliyle “*berâ-yı kera’at-ı aşr meşrût be-hatib*” ve 1583 yılında kaydedilen şekliyle “*bedel-i kera’at-ı aşr-ı meşrût be-hatib*” vakıf etmiştir¹²⁸.

Bey köyde Turbalı b. Süleyman, 600 akçesini “*bedel-i hatm-i kelâmullah fî sene 2, bir hatm dahi cami-i mezbûr hatibine meşrût kera’at-ı hatmin birisi Hüseyin Fakih*”e vakıf etmiştir. Bu kayıt 1562 ve 1583’de benzer şekilde geçmektedir¹²⁹.

¹²³ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.570; TT 569, s.89; TT 338, s.130; Tablo 1–3.

¹²⁴ TT 338, s.139; TT 569, s.99; Tablo 2–3.

¹²⁵ Tablo 2’deki sıra numarası 47–56 arasındaki vakıflar bunlardır. Tablodan bu vakıfların gelir kalemleri ve hâsılları takip edilebilir. Ayrıca bkz. Tablo 1–3.

¹²⁶ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 2–3.

¹²⁷ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 2–3.

¹²⁸ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 2–3.

¹²⁹ TT 338, s.139; TT 569, s.98; Tablo 2–3.

Bey köyde Mustafa b. Ali, 600 nakit akçesini 1562 ve 1583 tarihli vakıf defterlerine göre “*bedel-i hatm-i kelâmullah fî sene 2 meşrût be-evlâd*” şeklinde vakıf etmiştir¹³⁰.

Bey köyde İbrahim b. Ali, 500 nakit akçesini 1562 ve 1583 tarihli vakıf defterlerine göre “*bedel-i kelâmullah fî sene 1*” şeklinde vakıf etmiştir¹³¹.

Bey köyde Mehmed b. Mahmud, 600 nakit akçesini “*bedel-i hatm fî sene 2 meşrût ba-imam mescid-i Seydi Ali Fakih*” için vakıf etmiştir. Bu vakıf 1562 ve 1583 tarihlerinde kaydedilmiştir¹³².

Bey köyde Mehmed ve gayri, 600 nakit akçesini “*bedel-i hatm fî sene 2 meşrût ba-imam Mescid-i Hacı Hasan*” için vakıf etmiştir. 1562 ve 1583’de bu vakıf geçmektedir¹³³.

Bey köyde Süleyman b. Nebi, 300 nakit akçesini “*bedel-i hatm fî sene 1 meşrût be-Hasan Fakih*”e vakıf etmiştir. Bu kayıt 1562 ve 1583’de yer almaktadır.

Bey köyde Paşa Hatun, 370 akçe nakit parasını “*bedel-i hatm fî sene 1 meşrût be-Hasan Fakih*”e vakıf etmiştir. Bu vakıf 1562 ve 1583’de yer almaktadır¹³⁴.

Bey köyde Habbaz Hasan, 380 akçe nakit parasını “*bedel-i sûre-i Yâsin*” veya “*berâ-yı Yâsin*” için vakıf etmiştir. 1562 ve 1583’de bu vakfın hâsılı değişmemiştir.

Hacı Ayşe bint-i Hacı Yunus, Eşen köyündeki Fedan Bahçesi demekle ma’ruf incir bahçesinin hâsılı olan hububatını İshak Halife bint-i Turasan’ın “*ber senede 5 hatm-i kelâmullah tilâvet etmesi*” şartıyla kullanmasını vakıf etmiştir. Bu vakıf 1562 ve 1583 yılı kayıtlarında benzer şekilde geçmektedir¹³⁵.

Muslihiddin b. Ali, 5 bağ bağçesi, Yuvaçlar’da bir armut bağçesi, 2 pekmez tavası ve bir tenceresini vakıf etmiştir. Bu vakfın geliri 1562 ve 1583’de 650 akçe olup oşür ve haracı sipahiye vermektedir¹³⁶.

Hacı Musa, Hacı İvaz, Yusuf, Şaban ve İsa 7200 akçe nakit para ile Hacı İvaz bağının gelirini ulemadan Yakub Halife’ye şart eylemişlerdir. Bu âlimin ölümünden sonra da Pınaz köyünde sakin olanların kullanması için vakıf etmişlerdir. Bu vakıf 1562 ve 1583 yıllarında benzer şekilde geçmektedir. 1562’de ve 1583 tarihinde ulemadan Yakub Halife oğlu Seyfullah ile Ali’nin tasarruf ettiğini görmekteyiz¹³⁷.

Kazadaki evlatlık vakıfların en önemlisi Vakıf Yakası nam-ı diğer Ömerler köyündeki Eşref Paşa vakfidir. Her üç vakıf defterinde de kaydedilmiştir. 1530 yılında geliri 7669 akçe olup Vakıf Yakası köyünün hâsılı, Dikiktaş çiftlik hâsılı ve Gökpınar zemininin hâsılından meydana gelmektedir. Vakıf Yakası’ndaki 71 hane ve 23 kara’dan oluşan reaya bu vakfın reayasıdır¹³⁸. 1562 ve 1583 yılındaki kayıtlarda Kemal Seydi, Hüsam Seydi, Hacı Emir Ali ve Mehmed’in Eşref Paşa neslinden oldukları ve ahkâm-ı

¹³⁰ TT 338, s.139; TT 569, s.99; Tablo 2–3.

¹³¹ TT 338, s.139; TT 569, s.99; Tablo 2–3.

¹³² TT 338, s.140; TT 569, s.99; Tablo 2–3.

¹³³ TT 338, s.140; TT 569, s.99; Tablo 2–3.

¹³⁴ TT 338, s.140; TT 569, s.99; Tablo 2–3.

¹³⁵ TT 338, s.141; TT 569, s.101; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

¹³⁶ TT 338, s.142; TT 569, s.101; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

¹³⁷ Bu vakıf 1583’de şu şekilde geçmektedir: “*Hacı Musa ve Hacı İvaz ve Yusuf ve Şaban ve İsa zikr olan kimesneler ulemâdan Yakub Halife nâm ehl-i ilme 7200 akça ile Hacı İvaz baği dimekle bir kat’a bağ vakf eyleyüb gallsine mutasarrif ola ve ba’de vefata ulemâdan karye-i Pınaz’da sakin olanlara şart eyledikleri ve kazaya-i şerhiyelerin mestûr olub ulemâdan Ali ve mezkiûr Yakub Halife oğlu Seyfullah tasarrufundadır berât-ı hümayûn ile deyu defter-i atikede mukayyed*” TT 569, s.101; TT 338, s.142; Tablo 2–3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40

¹³⁸ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; Tablo 1–2.

sultaniye ve defâtir-i hâkâniyye mücebince evlatlık vakıf olduğu belirtilmektedir. Daha önceki defterde olduğunun belirtilmesi vakfın 1530'dan eski olduğunu ortaya koymaktadır. Ahmet Yiğit'e göre, Eşref Paşa Fatih'ten önce yaşamıştır¹³⁹. Daha önce de belirttiğimiz üzere bundan çok daha önce yaşamış olmalıdır. Önemli şahıslardan birisidir. 1562 yılında Vakıf Yakası'nda 1 nim çift, 85 bennak, 25 kara kaydedilmiştir (Bennâk'ın biri aynı zamanda imam, yine başka bennâk'ın biri aynı zamanda kayyum, 3 bennâk aynı zamanda mu'tak (azat edilmiş köle), 1 kara aynı zamanda mu'tak). Bu köyün hâsılı ile Çiftlik-i Dikiktaş ve zemin-i Gökpınar hâsılı bu vakfın gelirlerini oluşturmaktadır. Vakfın geliri 15078 akçeye çıkmıştır. 1583 yılında ise vakfın geliri 16270 akçeye yükselmiş olup yine aynı gelir kalemlerinden oluşmaktadır. Eşref Paşa'nın neslinden olan yukarıdaki dört kişi haricinde 22 kişi ellerinde olan berâtları mücebince vakfı tasarruf etmektedirler. Ayrıca nisa yani kadın taifesinden bazı kimseler de bu vakfı tasarruf etmek için defter-i cedîde kaydedilmişlerdir¹⁴⁰. Vakıf Yakası köyüne 1 nim çift, 70 bennâk (2 bennâk aynı zamanda mu'tak), 75 kara (3 kara aynı zamanda mu'tak), 1 a'ma (aynı zamanda mu'tak) kaydedilmiştir.

Şeyh Bayezid'in evlatlık vakfı 1530 yılında 1200 akçelik gelire sahiptir. Aynı isimle cami vakfı da bulunmaktadır. Bu cami ve evlatlık vakıf daha önce bahsedilmiştir¹⁴¹.

Mevlana Muhyiddin'in her üç defterde de geçen evlatlık vakfı vardır. Bu vakfın geliri 1250 akçe olup şu kalemlerden meydana gelmektedir: Mevâzi-i müteferrikada ulu müdd ile 10 müdlük yeri var hâsılı 500, karye-i Aypar'da bir çiftlik yeri var hâsılı 250 ve Amas'da 8 pâre bağı var 20 dönüm miktardır hâsil 500. Bu vakfı vakf-ı evlâdlik mücebince 1562 ve 1583'de Mevlânâ Alâeddin, Fethullah, Abdi, Hacı, Ferruh, Musa, Memi, diğer Memi ve Ahmed tasarruf etmektedirler¹⁴².

Hamza Fakih v. Musa'nın evlatlık vakfı, bütün defterlerde 2000 akçelik gelire sahiptir. 1562 ve 1583 tarihlerinde bu vakfın vakf-ı Evlâd olduğu, evlatlarının nesli kesilmesi durumunda ulemaya, fukaraya ve miskinlere harcanması şartı konmuştur. Vakfın tasarrufu Hamza Fakih evladından İbrahim ve Halil'in elinde olduğu belirtilmiştir¹⁴³. Bu vakfın geliri: Kaza-i Meğri'de Üzümlü yerde olan emlâkinden 6 pâre harcı verilir bağı ki birine Yurd Bağı ve birine Söbü Bağı ve birisine Eşref Bağı ve birisine Çay Bağı ve birisine Turgud Mezidi Bağı denilen bağ hâsıllarından meydana gelmektedir.

¹³⁹ Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.26.

¹⁴⁰ Bu vakıf 1583'de şu şekilde geçmektedir: "*Karye-i Vakıf Yakası nâm-ı diğer Ömerler (Kemal Seydi ve Hüsam Seydi ve Hacı Emir Ali ve Mehmed ez-nesl-i Eşref Paşa ahkâm-ı Sultaniye ve defâtir-i hâkâniyye mücebince vakf-ı evlâdyât üzere tasarruf ederler deyu defter-i atikde mukayyed olmağın işbu besatık üzere defter-i cedîde kayd olundu) neferan 22: mezkûrun 22 nefer kimesne ellerinde olan berâtları mücebince vakf-ı mezbûru tasarruf ederlermiş nisa taifesinden bazı kimesne dahi var imiş hîn-i tabirde duabancık etmediler ricalden ve nişyandan kim var ise necibü'ş-şeri hisselerine mutasarrıflar olmak üzere defter-i cedîde kayd olundu reyaya ki kadîmden vakf-ı mezbûr reyayasıdır". TT 569, s.82-84; Tablo 2-3.*

¹⁴¹ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; Tablo 1-2.

¹⁴² 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569; TT 569, s.86; Tablo 1-3.

¹⁴³ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; Bu vakıf 1583 yılında şu şekilde kaydedilmiştir: "*Evlâd-ı Hamza Fakih v. Musa mezkûr Hamza Fakih vakf-ı evlâd eylemiş neslen ba'de neslin ve karnen ba'de karnin evlâdı mutasarrıf olduktan sonra ulemâ-i salihîn ve fukarâ-i zahirîn ve mesâkin-i âbidîn mutasarrıf olalar deyu şart eylemiş bunun üzere Meğri kadısından kazıyası vârid-i evlâdında İbrahim ve Halil'in tasarrufundadır deyu defter-i atikde mukayyed". TT 569, s.95; Tablo 1-3.*

Hamza Fakih v. Ali'nin evlatlık vakfı, üç defterde de bulunmaktadır. 1530 yılında geliri 1 tam ve 2 yarım değirmen hâsılı ile bir ding değirmeni (pirinç değirmeni) ve 1,5 dönüm bağ hâsılından meydana gelmekte olup 500 akçedir. Vâkîfın şartı, “*Vâkef rubu için yılda bir hatm-ı kelâmullah okunması ve Depecik köyünde olan mescide çerağ yağıyla hasarı için yılda 50 akçe verilmesi*” dir¹⁴⁴. 1562 ve 1583 yılında yine 500 akçelik gelire sahip olan bu vâkîfın şartları daha ayrıntılı verilmiştir. Ayrıca hâsılı da daha mufassal olarak şu şekilde belirtilmiştir: Seki’de Hacı Veli oğlu değirmeni dimekle ma’rûf değirmen harcı verilir hâsıl 100, Seki’de Yurt Üstü dimekle ma’rûf değirmenin nısfı harcı verilir hâsıl 100, Sahilde Gerişburnu’nda bir değirmen nısfı harcı verilir hâsıl 100, Gerişburnu’nda bir ding harcı verilir hâsıl 150 ve karye-i Amas’da 1,5 dönüm bağ harcı verilir hâsıl 50. Görüldüğü üzere bu vakıf harcını vermektedir¹⁴⁵.

Sandlu köyündeki Ali Fakih evlatlık vakfı, her üç defterde de kaydedilmiş olup 400 akçelik gelire sahiptir. Bu vakfın durumu 1583’de “*Mezkeûr Ali Fakih nâhiye-i mezburde 6 çiftlik mülk yerlerini ve bağçelerinin ve bir değirmenini neslen ba’de neslin vâkef-ı evlâd idüüb vâkefnâme yazdırub öşürleri ve harcları kendüye sadaka olunub merhûm Sultan Murad handan bu vech üzere mukarrernâme olup öşürün ve harcı alınmamak babında temessükâtı olup ve bu minvâlce padişabü’l-islâm ve’l-müslimîn padişabımız medzûllahdan dabi nişân-ı şerîfi olup hâlâ evlâddan nişân-ı şerîfle İlyas tasarrufundadır deyu defter-i atikede mukayyed*” şeklinde kaydedilmiştir¹⁴⁶. 1562 yılında da benzer kayıt olup İlyas tasarrufundadır.

Sultan Paşa bint-i Atmaca evlatlık vakfı, 1562 ve 1583 tarihlerinde kaydedilmiş olup hâsılı Uzun Karaağaç demekle meşhur bir adet bağ hâsılından meydana gelmektedir. Ancak burada hâsılın miktarı verilmemiştir. Bu evlatlık vakıf, “*Hacı Memi evlâdına hatm-ı kelâmullah kıra’at etmek için şart eylemiştir fi sene hatm 4*” şeklinde kaydedilmiştir¹⁴⁷.

Ramazan b. Halil, Amas’da olan 6 bağını evlatlık olarak vermiştir. Bu bağların isimleri ve özellikleri 1562 ve 1583’de ayrıntılı olarak kaydedilmiştir. Bu vakıf, sahib-i tımara bağın öşrünü vermektedir. Vakıf, evladından Hamza ve Halil tasarrufunda olup vâkîfın kendisi ve Peygamberimizin ruhu için hatim okunmasını şart eylemiştir¹⁴⁸.

Hamza b. Mustafa, Amas’da olan 4 kıt’a bağlarını, buradaki bir badem bahçesini, karye-i Pınaz’daki evlerini ve evlerine bitişik bir dükkânını ve yine buradaki Kızılbel isimli bahçesini evlatlık vakıf eylemiştir. Vakfın hâsılı 1562 ve 1583’de 600 akçedir. Bu vakfı her iki tarihte de tasarruf eden evladından Hızır Fakih ve biraderi İlyas’tır¹⁴⁹.

Hacı Ali, 1562 ve 1583’de karye-i Mengen’de bir mülk değirmenini evladına vakıf etmiştir. Bu vakıf vergisini sipahisine vermektedir. 1530 ve 1562’de bu cami vakfı olarak da geçmektedir¹⁵⁰. Ayrıca Hacı Ali isimli bir zaviye 1562 ve 1583 yıllarında bulunmaktadır.

¹⁴⁴ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; Tablo 1-2.

¹⁴⁵ TT 569, s.96; Tablo 2-3.

¹⁴⁶ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; TT 569, s.98; Tablo 1-3.

¹⁴⁷ TT 569, s.99; Tablo 2-3.

¹⁴⁸ TT 569, s.99; Tablo 2-3.

¹⁴⁹ TT 338, s.141; TT 569, s.101; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

¹⁵⁰ 166 Numaralı Mubasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.571; TT 338, s.141; TT 569, s.101; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

Veli b. Ali evlatlık vakfı, 1562 ve 1583 yılında kaydedilmiş fakat hâsıl yazılmamıştır. Bu vakfın Amas'da 4 kıt'a bağı, karye-i Pırnaz'da 3 kıt'a damı vardır. Vakıf öşrünü ve harcını sipahisine vermektedir¹⁵¹.

Ahi Rüstem, Amas'da 4 pâre bağı (Yurt bağı, Korukuyu, Kızıllar ve Gezelik Kızıyeri Bağları), Pırnaz'da Yurt (dam ambarıyla) vakıf etmiştir. Vakıf, öşrünü ve harcını sipahisine vermektedir. Bu vakıf 1562 ve 1583 yılında kaydedilmiş fakat hâsıl yazılmamıştır¹⁵².

Sonuç

Kaza vakıflar yönünden zengindir. Birkaç vakıf dışındakiler kırsal alanlarda yer almaktadır. Bunlar kırsal bölgenin sosyo-kültürel yapısında önemli rol oynamışlardır. Kazanın vakıflarını 1530, 1562 ve 1583 tarihli defterlerden öğrenmekteyiz.

1530 tarihinde Meğri kazasında toplamda 44 adet vakıf kaydedilmiştir. Bu vakıfların bazısında iki eser birlikte verilmiştir (mescid ve zaviye, cami ve zaviye gibi). Kazada 17 zaviye vakfı, 1 cami ve zaviye, 2 mescid ve zaviye vakfı vardır. Bu verilerden 20 civarında zaviye olduğunu söyleyebiliriz. Vakıf eserler yönünden ikinci sırada camiler gelmektedir. 12 cami, 1 cami ve zaviye vakfı vardır. Bu camilerden birisi Menteşe mir-livası Sinan Beyin Karahisar'ın Bolvadin kasabasında bina ettiği camidir. Bu caminin hâsılının önemli bir kısmı Meğri kazasından sağlanmaktadır. Aynı tarihte kazada 2 mescid vakfı, 2 mescid ve zaviye vakfı vardır. Buna dayanarak 4 adet mescid olduğunu belirtebiliriz. Ayrıca 1 medrese, 1 türbe, 1 çeşme ve musluk, 1 kilise, 7 evlatlık vakıf vardır. Bu evlatlık vakıflardan birisi Mengen ve Seki'deki camilerin tamiri için verildiği için cami vakfına dâhil edilmiştir. Bu vakıfların gelirleri birçok kalemden meydana gelmektedir. Ancak 1530 tarihli defterde vakıfların sonunda toplam olarak 15 çiftlik, 108 zemin, 156 bağ ve bahçe, 2 hamam, 432 bab (adet) dükkân, 9 bab âsiyâb (değirmen), 1 memlehâ, 1 karye (köy), 1 mezra gelirinin vakıflara ayrıldığı belirtilmiştir. Toplam vakıfların hâsılı 66140 akçe olarak verilmiş olmasına rağmen yapılan hesaplamada 59590 akçe olduğu görülmüştür. Kaza hâsılının %8,32'si vakıflara ayrılmıştır. Bazı vakıflar kaydedilmesine rağmen hâsılı verilmediği için bizim yaptığımız hesaplamada düşük çıkmış olabilir. Yine vakıflarda 71 hane, 4 imam, 4 hatip, 3 mu'arrif, 4 müezzin, 3 ser-mahfil, 3 kayyum, 10 nefer hüffaz (hafızlar) ve 1 eda-i cüz kaydedilmiştir. Görüldüğü üzere önemli sayıda vakıf eserlerde görevli olan insan vardır¹⁵³.

1562 tarihinde toplamda 81 vakıf bulunmaktadır. Bunların 16'sı cami vakfı, 1'i hem cami hem de zaviye vakfı, 1 adet de evlatlık vakfının geliri cami için verilmiştir. Bunları topladığımızda 18 caminin olduğunu, bunlardan birisinin Bolvadin'de bulunduğunu görmekteyiz. Kazada 18 zaviye vakfı, 1 cami ve zaviye, 2 mescid ve zaviye vakfı vardır. Bunların hepsini topladığımızda kazada 21 zaviye olduğu görülür. Ayrıca 3 mescid vakfı, 2 mescid ve zaviye vakfı vardır. Yani 5 adet mescid olduğu görülmektedir. Bunun haricinde 1 çeşme ve musluk, 1 musluk, 1 kilise, 1 kervansaray, 1 medrese, 1 türbe ve 35 civarında kişi ve evlatlık vakıf vardır. Bu kişi ve evlatlık vakıfların bazısının musluk, çeşme, hatm-ı kelâmullah, bedel-i sûre-i Yâsin gibi

¹⁵¹ TT 338, s.142; TT 569, s.102; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

¹⁵² TT 338, s.142; TT 569, s.102; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aynı eser*, s.40.

¹⁵³ 166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri, s.569-572; Tablo 1-2.

vazifeler için verildiğini görmekteyiz. Özellikle hatm-ı kelâmullah ile musluk ve çeşme için verilenler yoğunluktadır. Bu tarihte vakıfların toplam hâsılı 107969 akçedir. Gelirlerinin önemli bir kısmı bağ, bahçe, çiftlik, zemin, dükkân, nakit para, değirmen, çeltik arki hâsılından meydana gelmektedir¹⁵⁴.

1583 tarihinde kazada 80 adet vakıf bulunmaktadır. Bunlar: 16 cami, 1 cami ve zaviye, 1 evlatlık gelirler içerisinde cami vakfı vardır. Bu verilere göre toplamda 18 cami bulunmakta olup birisi Bolvadin'dedir. Ayrıca 3 mescid vakfı, 2 mescid ve zaviye vakfı olup toplamda 5 mescidin yer aldığını görmekteyiz. Yine kazada 17 zaviye vakfı, 1 hem zaviye hem cami, 2 mescid ve zaviye vakfı vardır. Bu vakıflardaki zaviyeleri de saydığımızda 20 zaviyenin Meğri'de olduğunu görmekteyiz. Bu vakıfların yanı sıra 1 çeşme ve musluk, 1 musluk, 1 kilise, 1 kervansaray, 1 medrese, 1 türbe ve 35 civarında kişi, evlatlık ve para vakfı vardır. Bu evlatlık vakıfların önemli bir kısmı, hatm-ı kelâmullah, cami termimi, çeşme ve musluk için verilmişlerdir. Mezkûr tarihte vakıfların hâsılı 108021 akçedir. Kaza gelirinin %12,64'ü vakıflara ayrılmıştır. Vakıfların gelirine baktığımızda bağ, bahçe, çiftlik, zemin, çeltik, değirmen, incir bahçesi, dükkân, limon bahçesi, hamam, nakit para gibi kalemlerden meydana gelmektedir. Şahıs vakıflarının önemli bir kısmı nakit paradan oluşmaktadır. 1583 yılında vakıf reyası sadece Vakıf Yakası nâm-ı diğer Ömerler köyünde kaydedilmiştir. Burada 1 nim çift, 70 bennak, 75 kara ve 1 a'ma bulunmaktadır¹⁵⁵.

Genel anlamda vakıfları değerlendirdiğimizde daha önce de belirttiğimiz üzere bunların çoğunun kırsal alanda olduğunu görmekteyiz. Meğri şehrinde birkaç vakıf eser bulunmaktadır. Bunun da başlıca sebebi burasının çok sıcak olması, özellikle düşman korkusu dolayısıyla halkın Üzümlü, Seki ve Döğer gibi yerlere gitmesi etkili olmuştur. Vakıf defterlerinde ve tapu tahrir defterlerinde bu konuda birçok kayıt vardır. Düşman Meğri'yi bastıktan sonra buradaki Cami-i Meğri, Mescid-i Hacı İvaz, Medrese-i Ahmed Gazi gibi eserler harap olmuş ve bunlar Üzümlü, Seki, Döğer gibi daha güvenli olan ve fazla sıcak olmayan yerlerde tekrar bina olunmuşlardır. Yine vakıf defterlerinden bölgedeki yerleşme, sosyal hareketler, yetiştirilen ürünler gibi birçok konuyu öğrenmek mümkün olmaktadır. Vakıf Yakası nam-ı diğer Ömerler, Sandlu, Amas, Seki, Uğurdaş, Ebuhora, Bey, Mengen, Eşen ve çevresi en çok vakıf eserin bulunduğu yerlerdir. Elviz'de bir kilise vardır. Zaten sadece bu köyde gayri Müslimler bulunmaktadır. Fethiye bölgesine bu eserlerden kalıntı veya bir iz olup olmadığı ile ilgili yaptığımız gezide günümüze pek fazla bir şeyin kalmadığını gördük. Ancak eski bazı izlere ve eserlere Fethiye merkezde, Üzümlü, Seki, Döğer, Eşen gibi yerlerde rastladık.

Çaykenarı köyünde Kara Ömerler diye bir mahalle vardır. Burasının vakıflarda geçen Vakıf Yakası n.d. Ömerler köyü olabileceğini düşünmekteyiz. Burası en önemli yerleşim yerlerinden birisidir. Günümüzde Üzümlü'de Hafız Hoca, Yusuf Dede ve Selçuklu Camisi olarak belirtilen camiye bitişik Davud Dede türbeleri ve buralarda bazı eski mezarlar bulunmaktadır. Üzümlü veya Amas'da vakıf defterlerinde geçen zaviye, cami buna benzer birçok eser vardır. Muhtemelen bunlar eskilerin izleridir. Üzümlü'deki Selçuklu Camisi olarak belirtilen cami defterlerde Cami-i Meğri ve Cami-i Ahmed Gazi olarak kaydedilen camilerden birisi olabilir. Yine Üzümlü'den Ortaköy'e

¹⁵⁴ TT 338, s.123-142; Tablo 2-3; Ayrıca bkz. Yiğit-Karayumak, *Aym eser*, s.21-53.

¹⁵⁵ TT 569, s.82-103; Tablo 2-3.

giderken eski mezarlık içinde Eceler Mehmed Dede diye bir kişinin türbesi vardır. Bu isimler elbette belgelerde geçen kişiler değildir. Ancak Üzümlü'nün eski yerleşimini, Osmanlıda önemli bir yer olduğunu ortaya koymaktadır. Belki de isimleri değişmiş olarak günümüze kadar gelmiş olan o günün şahıslarını simgelemektedir. Birçok eski yapı ve mezar yok olmasına rağmen bunlar oranın önemli bir simgesi olarak yer almaktadır. Seydiler köyü bugün önemli yerleşimlerden biri olup Kemer ile birleşerek Seydikemer ilçesi haline gelen yerdir. Bu Seydiler köyünde 4 adet (İbrahim, İsmail, Yakup ve Süleyman) seyyid olduğu ifade edilen kişinin mezarı vardır. Bütün bunlar bu çevrenin önemini ortaya koymaktadır.

Döğer ise bu bölgedeki en önemli yerlerdendir. Belgelerde Sandlu diye geçmekte ve burada birçok eser bulunmaktadır. Yaptığımız gezide eski bir cami vardır. Ancak tamir görmüş, belki de belgelerde geçen camilerden birisidir. Yine bunun kuzeyinde han yıkığı diye belirtilen ve 40 sene kadar önce yıkılan bir bina bulunduğu ifade edildi. Burada yıkılıncaya kadar çocuklar okutulmaktaymış. Muhtemelen Meğri merkezdeki Ahmed Gazi medresesinin kâfirler tarafından yıkılmasından sonra Hızır Bali isminde birisi tarafından Döğer'de yapılan medresenin yerinde bulunmaktaydı. Döğer'in üst tarafında Yaka'ya doğru hamam yıkığının olduğu söylenmekte, yine burada eski bir mezarlık bulunmaktadır. Ayrıca Döğer'deki eski cami çevresinde eski bir mezarlık vardır. Bütün bunların yanı sıra Yaka'nın Türbe mahallesinde eski bir cami veya mescid kalıntısı vardır. Yine bu kalıntının önünde türbe kalıntısı ve bunun içerisinde mezarlar vardır. Burası halkın kutsal gördüğü ve ziyaret ederek büyük saygı gösterdiği bir yerdir. Fakat ismi konusunda hiç kimse bir şey bilmemektedir¹⁵⁶. Vakıf defterlerinde burada, *Cami-i Şeyh Bayezid, Mescid ve Zaviye-i Abi Beytimur, Mescid-i Zaviye-i Abi Ali, Cami-i Mevlana Hacı, Cami ve Zaviye-i Hızır Bali v. İhyas* isimli yapılar geçmektedir. Muhtemelen bu eserlerden (cami ve zaviye veya mescid ve zaviye olarak geçenlerden) birisi buradaki yapılar olsa gerektir. Döğer kasabasında dükkânların olduğu yer, hamam, Yassı Kavak olarak geçen bölge ve değirmenler hala halk tarafından bilinmektedir.

KAYNAKÇA

1.Arşiv Vesikaları

a-Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

TT 338 nolu Evkaf Defteri (s.124–142)

b-Ankara Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime Arşivi (TKGMA)

TT 569 nolu Evkaf Defteri (s.82–103)

2. Yayınlanmış Vesikalar

166 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri: 937/1530, Ankara, 1995.

3. Kaynak ve Araştırma Eserler

ADAK, Mustafa, "Lykia ve Roma", *Likya İncelemeleri I*, (Yayımlayanlar: Sencer Şahin-Mustafa Adak), Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2002 s.129–136.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *İslâm Hukukunda Ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara, 1988.

BERKİ, A. Hikmet, "Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı", *VD*, V, (1962), s.127–129.

¹⁵⁶ Bölgeye yaptığımız gezide bize yardımcı olan, buraları gösteren ve burayla ilgili bilgi veren Döğer muhtarı Fethi Yılmaz'a teşekkür ederim. Fethi Yılmaz, Döğer muhtarı, Lise mezunu, yaş 60.

- BOZYİĞİT, Recep-TAPUR, Tahsin, “Güneybatı Anadolu’da Terkedilen Bir Yerleşim Merkezi: Kayaköy (Fethiye)”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:22, İstanbul, Temmuz 2010, 363–387.
- ÇELİK, Nevzat, *Taşların İzinde Likya*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2012.
- DİNÇ, Senem, *Hellenistik ve Roma Çağlarında Likya’da Kent Birlikleri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2010.
- DOĞAN, Mesut, “Tarihi Coğrafya’dan Bir Örnek: Telmessos”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 19, Ocak–2009, s.55–68.
- ERGİN, Osman, *Türk Şehirciliğinde İmarat Sistemi*, İstanbul, 1939.
- ERGİN, Osman, *Türkiye’de Şehirciliğin Tarihi İnkişafı*, İstanbul, 1936.
- EVLİYA ÇELEBİ b. DERVİŞ MEHEMMED ZILLÎ, *Evlîyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, Haz. Yücel Dağlı-Seyit Ali Kahraman-Robert Dankoff, c.2, 9 Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011.
- KARACA, Behset, “XVI. Yüzyılda Meğri (Fethiye) Kazası”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 30, Isparta, 2013, s.13-54.
- KARAKAYA, Enis, “Menteşeoğulları (Mimar)”, *TDVİA*, c.29, Ankara, 2004, s.153–156.
- KAZICI, Ziya, *Osmanlı Vakıf Medeniyeti*, Bilge, İstanbul, 2003.
- KÜTÜKOĞLU Mübahat S., *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, TTK, Ankara, 2010.
- “Lycia”, *The Oxford Dictionary of Byzantium*, V.2, Ed. Alexander P. Kazhdan-Alice Mary Talbot, Oxford University Press, New York, 1991, s.1257–1258.
- MANSEL, Arif Müfid, *İlk Çağda Antalya Bölgesi*, İÜEF Antalya Bölgesi Arkeoloji Araştırmaları İstasyonu Yayınları no:1, İstanbul, 1956.
- MERÇİL, Erdoğan, “Menteşeoğulları”, *TDVİA*, c.29, Ankara, 2004, s.152–153.
- METE, Zekai, “Menteşe”, *TDVİA*, c.29, Ankara, 2004, s.150–152.
- ÖZTÜRK, Nazif, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.433-446.
- TÜNER, Nihal “Lykia’nın Yerleşim Coğrafyasında Yeni Lokalizasyonlar”, *Likya İncelemeleri I* (Yayımlayanlar: Sencer Şahin-Mustafa Adak), Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2002, s.63–78
- UYKUCU, Ekrem, *İlçeleriyle Birlikte Muğla Tarihi (Coğrafya ve Sosyal Yapı)*, İstanbul, 1983.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara, 1984.
- UZUNÇARŞILIOĞLU, İsmail Hakkı, *Kitabeler ve Sahip, Saruhan, Aydın, Menteşe, İnanç, Hamit Oğulları Hakkında Malûmat*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul, 1347-1929.
- ÜLKEN, H. Ziya, “Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği”, *VD*, IX (1971), s.13–37.
- ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002.
- SAYDAM, Abdullah, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Kemal Ofset Matbaacılık, Trabzon, 1995.
- WITTEK, Paul, *Menteşe Beyliği 13–15 İnci Asırda Garbi Küçük Asya Tarihine Ait Tetkik*, (Çev. O. Ş. Gökay), TTK, Ankara, 1986.

YEDİYILDIZ, Bahattin, “Müessese Toplum Münasebetleri Çerçevesinde XVIII. Asır Türk Toplumunu ve Vakıf Müessesesi”, *VD*, XV(1982), s.23–54.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Osmanlılar Döneminde Türk Vakıfları Ya da Türk Hayrat Sistemi”, *Osmanlı*, c.V, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s.17-33.

YİĞİT Ahmet-KARAYUMAK Ömer, *Menteşe Beyliğinden Türkiye Cumhuriyeti'ne Belgelerle Fethiye*, Fethiye Belediyesi, 2012.

YÜKSEL, Hasan, “Türk Toplumunda Vakıf Aile İlişkisi”, *Türkler*, c.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.465–468.

4. İnternet Kaynağı

http://tr.wikipedia.org/wiki/Seydikemer,_Mu%C4%9Fla/31.03.2014.

5. Kaynak Kişiler

YILMAZ, Fethi, Döğeri muhtarı, Lise mezunu, yaş 60.

AYDIN, Faruk, Lise Mezunu, Eşen, yaş 57.

GÜNGÖR, Murat, Seki, İlkokul mezunu, yaş 74.

Tablo 1: 1530 Tarihinde Meğri Kazası Vakıfları

N o	Vakfın İsmi	Yeri	Gelir Nevi ve Harcandığı Yerler (Şartı)	Hâsıl
1	Evlâd-ı Eşref Paşa (Hane 71, kara 23)	Vakıf Yakası n.d. Ömerler	Hâsıl fi sene 7539; Çiftlik-i Dikiktaş fi sene 100; Zemin-i Gökpınar fi sene 30	7669
2	Cami-i Şeyh Bayezid	Sandlu	Bağçe-i Limonluk 30, zemin 1 kıt'a 30, âsiyâb bâb 1 fi sene 100, zemin-i der Sandlu 2 kıt'a 150, bağçe-i İncir 9 dönüm fi sene 980	1280
3	Medrese-i Ahmed Gazi (Der nefs-i Meğri ve Medrese-i diğer der Seki Yaylası ba'de Emir Sultan ile Hızır Bâli nâm kimesne Döğeri nâm kasabada Medrese-i mezkûrenin evkâfı ile bir medrese binâ eylemiş hâliyâ medrese-i mesfûre ma'mûl imiş ve Çalış nâm kimesne dahi Seki Yaylası'nda birkaç hücre ihdâs idüb ma'mûr imiş)	Nefs-i Meğri, Döğeri, Seki Yaylası	Erkaç müderris nâm-ı diğer Arab fi sene hâsıl (erz müdd 35)	3500
4	Evlâd-ı Şeyh Bayezid el-mezkûr		Ark-ı çeltük karye-i Sandlu hâsıl fi sene 1200, Zemin 3 kıt'a 5 müdlük, Âsiyâb 6 ay yürür	1200
5	Cami-i Meğri (Asıl camii kâfirler harâb ettiği sebebden ona bedel Hızır İlyaslık demekle ma'rûf mevzi'de İvaz Çelebi kendi malından bir cami ihyâ eylemiş hatibi yazın Seki Yaylası camii ve kışın zikr olan camide hitâbet eder)	Meğri	Zeminhâ 2 kıt'a 80, Bir resm (<i>cibet-i müezzîn</i>) 20, memlehâ-i Meğri fi yevm 1 fi sene (<i>cibet-i hitâbet</i>) 360, memlehâ-i mezkûre fi yevm 1 fi sene 360, zemin-i Südek haliyâ bağçe olmuş fi sene 200, bağ 2 dönüm (<i>cibet-i müezzîn</i>) 80, an memlehâ-i mezkûr fi yevm 1 fi sene (<i>cibet-i ser-mahfil</i>) 360, an memlehâ-i mezkûr fi yevm 1 fi sene (<i>cibet-i maruf</i>) 360, cibet-i kayyum fi sene 300, bağ 1 kıt'a (<i>cibet-i imam</i>) 50	2110

6	Evlâd-ı Mevlânâ Muhyiddin		Zemin der Çay-ı müteferrika 10 müdlük 500, çiftlik 1 hâsıl 250, bağ 8 kıt'a 500	1250
7	Zâviye-i Ahi Receb	Seki, Üzümlü	Zemin 2 kıt'a 200, Bağ 1 hâsıl 50	250
8	Zâviye-i Falarya (Faralya)	Falarya	Bağ der Falarya 2 kıt'a 200, zemin der Falarya 2 kıt'a 150, 5 ceviz 80	430
9	Zâviye-i Şeyh Zekerya nâm-ı diğeri Abdal Seydi	Ovacık	Bağçe-i İncir 500, Cedide-i mısır-ı bağçe 100, Cedide-i Kabağaç ve Sulak 330, harım-ı Taylu 450, zemin der mevâzi'-i müteferrika 330	1710
10	Zâviye-i Eşref Paşa	Meğri	Harım-ı Bahaeddin Bey 500, harım-ı Dana 300, harım-ı Şadkam Bey 300, ark-ı çeltik-i Gelin Kavak 2800, mezra-i Sudak hâsıl galle 580, bağ der Üzümlü 100, bağçe der Sandlu 25, çiftlik der Kır 400, zemin der Kabağaç 2 kıt'a 300	5305
11	Zâviye-i Ahi Nasuh	Sarupaşalar	Zemin der Çay-ı müteferrika 150, âsiyâb 6 ay yürür bâb 1 hâsıl 50, âsiyâb-ı diğeri bâb 1 hâsıl 50	250
12	Mescid ve Zâviye-i Ahi Beytimur	Sandlu	Çiftlik der-Sandlu 3 hâsıl 950, bağçe 12 kıt'a 150, bağ 2 dönüm 100, bağçe-i incir 20, âsiyâb 2 bâb 60	1280
13	Zâviye-i Şeyh Mustafa (Zâviyedâr nefer 5)	Sarupaşalar	Çiftlik-i İleşherbe Güzel Begüm 2 hâsıl 800, zemin der Çukurcuk 1 kıt'a 200	1000
14	Zâviye-i Şeyh Kaman		Bağçe-i İncir 2 hâsıl 300, zemin der Çay-ı müteferrika 300	600
15	Türbe-i Merhûm Menteşe Bey	Meğri	Zeminhâ der mevâzi'-i müteferrikada 17 kıt'a	400
16	Mescid-i Zâviye-i Ahi Ali	Sandlu	Çiftlik 1 hâsıl 250, bağ der zemin 100	350
17	Zâviye-i Hacı (Hoca) Ahmed Dede (Zâviyedâr nefer 11)		Zemin der Seki 41 dönüm 400, zemin der Kuşözü 5 kıt'a 100	500
18	Cami-i Mevlânâ Hacı	Sandlu	Harım, bağçe, bağ 4 dönüm, bağçe-i limon 1080 (<i>Mezkeâr camide yılda 6 ay namaz kalınub ba'de cümle-i taife yaylağa gidermiş ol-cibetden hâsıl 6 ay vazife üzere tabmin olunub tevzi' olundu</i>), zemin, bağçe, Bağçe-i Abdülkerim 1 kıt'a 100	1180
19	Mescid-i Hacı İvaz (Kâfir harâb ettiği sebebden ana bedel Amas tabi-i Pırnaz köyünde bir mescid bina eylemiş)	Amas	Bağ 2	-
20	Zâviye-i Ahi Saltuk	Nefs-i Meğri	Zemin der Çay-ı müteferrika 4 kıt'a 100, zemin 1 kıt'a 200, bağ 2 dönüm 100	400
			<i>El-masraf cibet-i hitâbet fi yevm fi sene eşer 180, cibet-i imâmet fi yevm fi sene eşer 180, cibet-i mu'arraf fi yevm nim, cibet-i fi yevm ser-mahfil fi yevm nim, cibet-i müezzin fi yevm nim, cibet-i kayyum fi yevm nim, cibet-i hüffâz nefer 2 fi yevm 1, Evlâdın cibet-i müteferrikalardır nefer 2, ba-bâkî cibet-i tevliyet 190 Yekân 9180</i>	

21	Zâviye-i Ahi Halil oğlu Ahi Musa	Gökçeyük	Bağçe 2 kıt'a 120, an hadika 50, an zemin 30	200
22	Zâviye-i Kürdeş Baba	Hudûd-ı Eşen	Zemin 1 müdlük	100
23	Kilise-i Elviz	Elviz	Bağçe der Elviz 3 kıt'a	250
24	Zâviye-i Ahi Mehmed	Uğurdaş	Zemin der Çay-ı müteferrika ve bağçe ve bağ 530, âsiyâb altı ay yürür bâb 1 hâsıl 100	630
25	Cami-i Ahi oğlu	Ovacık	Bağçe 1 kıt'a	120
26	Mescid-i Hacı Süleyman	Depecik	Zemin 6 kıt'a	150
27	Zâviye-i Kapu der piş-i Meğri (Mezkûr zaviyeyi kâfirler harâb edüb Kadı Kasım binâ ettiği cami ki kat'en vakf yoğmuş bermûceb-i hükm-i şerif cihet-i hatib olmuş)	Meğri	Zemin der Çay-ı müteferrika 210, bağ 1 dönüm 100, âsiyâb harab 50, bağçe-i limon 30	390
28	Cami-i karye-i Amas	Amas	Bağ 2 kıt'a (<i>cibet-i bitâbet</i>) 50, zemin 1 kıt'a 20, zemin der-Falarya 1 hâsıl 15	85
29	Sinan Bey (Mîr-livâ ki Pavla vilayetinde olan camiine vakf etmişdir)		Dekâkin der bazâr-ı Meğri bâb 60 fi sene 500, dekâkin bazâr-ı Döğër bâb 90 fi sene 2000, dekâkin der bazâr-ı Uğurdaş bâb 69 fi sene 1300, dekâkin der bazâr-ı Seki bâb 157 fi sene 1500, dekâkin der Muğla bâb 211 fi sene 5200, dekâkin der bazâr-ı Mazun bâb 60 fi sene 3000, dekâkin der bazâr-ı Çahaşanba bâb 28 fi sene 1100, dekâkin der bazâr-ı Pençeşenbe bâb 20 fi sene 400	15000
30	Cami-i Haslu Ahmed	Bundanda	Bağçe-i Çay fi sene	300
31	Cami-i Ali Fakih	Çukurincir	Bağçe der-Çukurincir fi sene 360, bağçe-i Segid 360, bağçe-i Osman 200, bağçe 1 kıt'a 50	970
32	Cami ve Zâviye-i Hızır Bali v. İlyas der Fakih-i Döğër	Döğër	Dekâkin der-Döğër bâb 7 an icâre fi sene 210, hamam der-Döğër fi sene 100, âsiyâb ma'a hane fi sene 200, âsiyâb 2 bâb fi sene 700, harım fi sene 150, harım-ı diğër 50, harım ma'a bağ ve bağçe fi sene 500, bağ 1 kıt'a 100, bazı gelirlir 50	2060
33	Çeşme ve Musluk Ali v. Bali	Amas	Bağ der Üzümlü 300 (<i>berâ-yı çeşme</i>), bağ-ı diğër 75 (<i>berâ-yı musluk</i>)	375
34	Zâviye-i Hamza Fakih	Ilca	Bağ 3 dönüm 150, harım-ı Koca 50, âsiyâb bâb 1 hâsıl 300	500
35	Cami-i Nazar Fakih b. Yusuf	Dodurga	Bağ 2,5 dönüm 150, bağçe-i incir der Falarya 450	600
36	Cami-i Ahmed Fakih	Karaköy	Bağçe 4 kıt'a fi sene	550
37	Evlâd-ı Hamza Fakih		Bağ der-Üzümlü 6 kıt'a fi sene (<i>Ba'de tasarruf-ı evlâd ulemâ-i salihîn ve fukarâ-i şâhidine meşrûttur</i>)	2000
38	Zâviye-i Süleyman Bey	Pırnaz	Hamam der-Pırnaz fi sene 200, bağçe 2 kıt'a 200, bağ 4 kıt'a 280	680
39	Zâviye-i İvaz Fakih	Elviz	Bağçe 2 kıt'a fi sene	550
40	Cami-i Hacı Ali v. İvaz	Gerişburnu	Bağçe-i İncir 2 der Elviz 600 (<i>Rub'i</i>)	700

			<i>batıbe ve rub'i imama ve rub'i müezzine ve rub'i çerağ yağıyla basıra ta'yin olunmuş), bağ 1 kıt'a der Üzümlü 100</i>	
41	Evlâd-ı Hamza Fakih		<i>Âsiyâb tamam 1, nısf 2 hasıl 300 (Ve şöyle şart eylemişdir ki vâkef rubu için yılda bir hatm-ı kelâmallah okuma ve Depeçik köyünde olan mescide çerağ yağıyla basırı için yılda 50 akçe vireler), ding 1 hasıl 150, bağ 1,5 dönüm 50</i>	500
42	Hacı Ali v. Hacı Hamza		<i>Bağ ve bağçe 3 kıt'a 440 (cibet-i hitâbet, Meğri tevabi'inde karye-i Mengen'de ve Seki Yaylası'nda bina ettiğü camiler mihimmâtu için ve rubu için yevmi bir cüz için), bağçe ve bağ 3 kıt'a 180 (cibet-i imâmet), bağ 50 kıt'a hane 1 hâsil 50 (berâ-yı sakin-i müezzine), ceviz ma'a bağçe 150 (cibet-i müezzîn), bağçe 1 kıt'a 300 (cibet-i ma'ruf), bağ ve bağçe 4 kıt'a 266 (berâ-yı bundanabra (?)), bağ 1 kıt'a 30 (Revgân-ı çerağ ve basır), âsiyâb bâb 1 harab, âsiyâb bâb nısf harab, hane der Mengen (berâ-yı sakin-i mütevellî)</i>	1416
43	Zâviye-i Ahi Süleyman	Hasanta	<i>Bağçe-i incir 1 kıt'a 250, bağ-ı diğec nısf 150</i>	400
44	Ali Fakih (vakf-ı evlâddır)	Sandlu	<i>Çiftlik 6 adet, bağçe 1, âsiyâb 1</i>	400
	Toplam			59590

Defterde geçen yekûn: medrese 1, cami 11, mescid 4, zaviye 17, türbe 1, çeşme 1, evlad 8, çiftlik 15, zeminhâ 108, bağ ve bağçe 156, hamam 2, Dekâkin bâb 432, âsiyâb bâb 9, memlah 1, kurâ 1, mezra 1, hâne 71, kara 23, imam 4, hatib 4, mu'arrif 3, müezzîn 4, ser-mahfil 3, kayyum 3, hüffaz nefer 10, edâ-i cüz 1, Hâsil 66140.

Tablo 2: İcmal Olarak 1530, 1562 ve 1583 Tarihlerinde Meğri Kazası Vakıfları ve Hâsılları

No	Vakfın ismi	Yeri	1530	1562	1583
1	Cami-i Şeyh Bayezid	Sandlu	1280	2450	1680
2	Cami-i Meğri (Mezkûr camii kâfirler harab idüb cami-i mezbûr Amas nâm karyede bina olunmuş)	Amas	2110	2370	2370
3	Cami-i Mevlânâ Hacı (Mezkûr camide yılda 6 ay namaz kılınub ba'de cümle-i taife yaylağa gidermiş ol-cihetden hâsil 6 ay vazife üzere tahmin olunub tevzi' olundu)	Sandlu	1180	1180	1180
4	Cami-i Ahi oğlu	Ovacık	120	120	120
5	Cami-i karye-i Amas	Amas	85	85	85
6	Cami-i Haslu Ahmed	Bundanda	300	300	300
7	Cami-i Ali Fakih	Çukurincir	970	970	970
8	Cami-i Nazar Fakih b. Yusuf	Dodurga	600	600	600
9	Cami-i Ahmed Fakih	Karaköy	550	550	550
10	Cami-i Hacı Ali v. İvaz	Gerişburnu	700	700	700
11	Hacı Ali v. Hacı Hamza Meğri tevabi'inde karye-i Mengen'de ve Seki yaylasında bina ettiğü camiler mihimmâtu için ve ruhu için yevmi bir cüz için	Meğri ve Seki	1416	1416	1416
12	Cami-i Arâğlas (?)		-	3000	3000
13	Cami-i Hâce (Hoca) İlyas	Dond	-	3000	3000
14	Hacı Hasan (bedel-i cami-i Ahmed Gazi)	Üzümlü	-	8000	8000
15	Cami-i karye-i Dond	Dond	-	1250	1250
16	Cami ve Zâviye-i Hızır Bali v. İlyas (der fakih-i	Döğec	2060	2000	2000

	Döğer)				
17	Sinan Bey mir-livâ-i Menteşâ Karahisar'a bağı Bolvadin'de olan camiine vakf	Bolvadin	15000	15000	15000
18	Çeşme ve Musluk-ı Ali v. Bali	Amas	375	375	375
19	Musluk-ı Ebuğora	Ebuğora	-	100	100
20	Kilise-i Elviz	Elviz	250	250	250
21	Kârbân-serây-ı Mehmed Bey	Ebuğora	-	200	200
22	Medrese-i Ahmed Gazi	Meğri, Döğer, Seki	3500	5450	5450
23	Mescid-i Hacı İvaz	Amas	*	100	100
24	Mescid-i Hacı Süleyman	Depecik	150	350	350
25	Mescid-i İçkayı	Ebuğora	-	900	900
26	Mescid ve Zâviye-i Ahi Beytimur	Sandlu	1280	1280	1280
27	Mescid-i Zâviye-i Ahi Ali	Sandlu	350	350	350
28	Türbe-i Merhûm Menteşe Bey	Meğri	400	400	400
29	Zâviye-i Ahi Receb	Seki, Üzümlü	250	560	560
30	Zâviye-i Falarya (Zâviye-i Eynel Dede)	Falarya	430	640	640
31	Zâviye-i Şeyh Zekerya nâm-ı diğeri Abdal Seydi	Ovacık	1710	1710	1710
32	Zâviye-i Eşref Paşa	Meğri	5305	5305	5305
33	Zâviye-i Ahi Nasuh	Sarupaşalar	250	250	250
34	Zâviye-i Şeyh Mustafa	Sarupaşalar	1000	1000	1000
35	Zâviye-i Şeyh Kaman		600	600	600
36	Zâviye-i Hoca Ahmed Dede		500	510	510
37	Zâviye-i Ahi Saltuk	Nefs-i Meğri	400	500	500
38	Zâviye-i Ahi Halil oğlu Ahi Musa	Gökçeüyük	200	200	-
39	Zâviye-i Kürdeş Baba (Hudûd-ı Eşen)	Eşen	100	100	100
40	Zâviye-i Ahi Mehmed	Uğurdaş	630	630	630
41	Zâviye-i Kapu der piş-i Meğri	Meğri	390	390	390
42	Zâviye-i Hamza Fakih	Ilca	500	700	700
43	Zâviye-i Süleyman Bey	Pırnaz	680	580	580
44	Zâviye-i İvaz Fakih	Elviz	550	550	550
45	Zâviye-i Ahi Süleyman	Hasanta	400	400	400
46	Zâviye-i Hacı Ali	Mengen	-	2100	2100
47	Hacı İbrahim (bedel-i mektebhâne-i karye-i mezbûre)	Bey	-	320	320
48	Çalış el-mezbûr (Bina ettiğı hücerâtın rakabesi için)			600	600
49	Selim b. İsa (K. Mengen camine her kim hatib olursa her senede bir hatm-ı kelâmullah-ı kadim kıraat etmek için)	Mengen	-	*	*
50	Ramazan ve Hızır ve Bey Timur (bedel-i karye-i cami-i Mengen)	Mengen	-	1310	1410
51	Mehmed b. Pir Ömer (berâ-yı meremmet-i tarik-i çeşme-i Amas)	Beykiriş tabi- i Amas	-	1200	1200
52	Ayşe Hatun (K. Bey'de câri olan çeşme ve bir bağçesin termîmine vakf eylemiştir)	Bey	-	*	*
53	Hüseyn (K.Ebuğora'da (Elehun) musluk için)	Ebuğora	-	600	600
54	Aşık (bedel-i musluk-ı Bey)	Bey	-	600	600
55	İsmail (bedel-i musluk)	Bey	-	200	200
56	Hızır (bedel-i Musluk-ı Kabaçam)		-	170	170
57	Durmuş b. Veli (bedel-i hatm-i kelâmullah)	Bey	-	900	900
58	Hasan b. Durmuş (bedel-i hatm)	Bey	-	500	500
59	İdris b. Mahmud (bedel-i kıraat-ı aşr-ı meşrût)	Bey	-	200	200

60	Turbali b. Süleyman (bedel-i hatm-i kelâmullah)	Bey	-	600	600
61	Mustafa b. Ali (bedel-i hatm-i kelâmullah)	Bey	-	600	600
62	İbrahim b. Ali (bedel-i kelâmullah)	Bey	-	500	500
63	Mehmed b. Mahmud (bedel-i hatm)	Bey	-	600	600
64	Mehmed ve gayri (bedel-i hatm)	Bey	-	600	600
65	Süleyman b. Nebi (bedel-i hatm)	Bey	-	300	300
66	Paşa Hatun (bedel-i hatm)	Bey	-	370	370
67	Habbaz Hasan (bedel-i sûre-i Yâsin)	Bey	-	380	380
68	Hacı Ayşe bint-i Hacı Yunus (hatm-ı kelâmullah tilâvet edeler deyu)	Eşen	-	*	*
69	Muslihiddin b. Ali		-	650	650
70	Hacı Musa ve Hacı İvaz ve Yusuf ve Şaban ve İsa (karye-i Pırnaz'da sakin olanlara şart eyledikleri)	Pırnaz	-	7200	7200
71	Evlâd-ı Eşref Paşa	Vakıf Yakası	7669	15078	16270
72	Evlâd-ı Şeyh Bayezid el-mezkûr		1200	-	-
73	Evlâd-ı Mevlânâ Muhyiddin		1250	1250	1250
74	Evlâd-ı Hamza Fakih v. Musa		2000	2000	2000
75	Evlâd-ı Hamza Fakih v. Ali		500	500	500
76	Ali Fakih (vakf-ı evlâddır)	Sandlu	400	400	400
77	Sultan Paşa bint-i Atmaca		-	*	*
78	Ramazan b. Halil (mezkûr karye-i Amas'da olan 6 pare bağ)	Amas	-	*	*
79	Hamza b. Mustafa		-	600	600
80	Hacı Ali (Mengen'de bir mülk değirmenin evladına vakf)	Mengen	-	*	*
81	Veli b. Ali		-	*	*
82	Ahi Rüstem	Amas	-	*	*
	Toplam		59590	107969	108021

*Vakıf kaydedilmesine ve defterde geçmesine rağmen hâsılı verilmemiştir.

Tablo 3: 1583 Tarihinde Meğri Kazası Vakıfları

<i>N o</i>	<i>Vakfın İsmi</i>	<i>Yeri</i>	<i>Gelir Nevi</i>	<i>Hâsılı</i>
1	Karye-i Vakıf Yakası nâm-ı diğer Ömerler (Kemal Seydi ve Hüsam Seydi ve Hacı Emir Ali ve Mehmed ez-nesl-i Eşref Paşa ahkâm-ı Sultaniye ve defâtir-i hâkâniye mücebince vakf-ı evlâdiyât üzere tasarruf ederler deyu defter-i atikte mukayyed olmağın işbu besatık üzere defter-i cedide kayd olundu) neferan 22: mezkûrun 22 nefer kimesne ellerinde olan berâtları mücebince vakf-ı mezbûru tasarruf ederlermiş nisa taifesinden bazı kimesne dahi var imiş hîn-i tahrirde duahancık etmediler ricalden ve nişyandan kim var ise necibü's-şerî hisselerine mutasarrıflar olmak üzere defter-i cedide kayd olundu reaya ki kadimden vakf-ı mezbûr reayasıdır. <i>Hane: nim 1, bennâk 70</i>	Vakıf Yakası	Resm-i çift bennâk ve kara 1301, hinta 45 müdd 6300, şair 20 müdd 1800, dıhn 30 müdd 2700, öşr-i bağ 1000, ö. bostan 260, ö. ceviz 280, ö. kovan 200, r. ganem 400, tapû-yı zemin 1320, âsiyâb bâb 5 resm 150, bâd-ı hevâ ve gayri 289, Çiftlik-i Dikiktaş mezkûrların berâtında dâhil Baldırzade (?) defterinden hâric teftiş olundu kadimden mezbûrların tasarrufunda idiğü zâhir oldu deyu defter-i atikte mukayyed olmağın defter-i cedide kayd olundu hâsıl fi sene 240, Zemin-i Gökpınar bu dahi zikr olan Dikiktaş gibi berâtlarında mestur defterden hariç ba'de't-teftiş kadimden tasarruf ettikleri zâhir oldu deyu defter-i atikte mukayyed olmağın hâlâ defter-i cedide kayd olundu 30,	16270

	<i>(2 bennâk aynı zamanda mu'tak), kara 75 (3 kara aynı zamanda mu'tak), a'ma 1 (aynı zamanda mu'tak)</i>			
2	Cami-i Şeyh Bayezid	Sandlu	Limonluk dimekle ma'rûf bir bağ 300, İsa Alanı dimekle ma'rûf bir yer 30, İncir bahçesi 150, K. Sandlu'da Bulderan nâm pınar suyuna çeltik ekilmek 1200	1680
3	Medrese-i Ahmed Gazi (Der nefsi-i Meğri sabıkan kâfir harâb eyleyüb ba'de Hacı İvaz nâm kimesne Seki Yaylağı'nda medrese ve eyyâm-ı şita için Üzümlü yerde dahi bir medrese bina etmiş imiş sonra zikr olan medreselerin ikisi bile harâb olmuş mezbûr Hacı İvaz dahi fevt olub tamir eder kimesne dahi bulunmayub emr-i sultan ile Hızır Bâli nâm kimesne Döğer nâm kasabadaki medresenin evkafı olan çeltüğü karib imiş bir medrese bina edüb ve Çalış nâm kimesne dahi Seki Yaylağı'nda birkaç hücre ihdas idüb emr-i padişahı ile hayli zamanki zikr olan hâdis medreseler ma'mûl imiş deyu defter-i atikte mukayyedir)	Nefs-i Meğri	Ark-ı Müderris nâm-ı diğer Arab Arğı dimekle meşhur vakf-ı çeltük arğı hâsil müdd 35 kıymet 3500, mevâzi-i müteferrikada üç pâre yer 60, Çavuş Seğri şimdi mukataalı bağ olmuş bermûceb-i defter-i atik 50, K. Amas'da Çanköy kurbunda Saru oğlu dimekle ma'rûf bağ hâsılı talebeye verilir fi sene 40, Dodurga'da bir pâre incir bağçesi hâsılı talebeye verilir fi sene 30, vilayeteki Tuzladan müderris olanlar yevmi 10 akça tasarruf ederlermiş fi sene 1800, Muslihiddin nâm emin müderris olanlara Seki Yaylası'nda bağ evini eşcânyla vakf eylemiş fi sene cem'an cihet-i müderris fi sene 5450	5450
4	Çalış el-mezbûr		Bina ettiği hücerâtın rakabesi için Gerişburnu'nda bir hamam hâlâ harâb, K. Elviz'de bir bağ hâsılı fi sene 600	600
5	Cami-i Meğri (Mezkûr cami'i kâfirler harab edüb cami-i mezbûr Amas nâm karyede bina olunmuş der tasarruf-ı Hatib Mevlânâ Alâeddin ba-berât-ı padişahî mezkûr hatib yazın Seki Yaylağı'nda olan camide hitab edermiş deyu defter-i atikte mukayyed	Amas	Meğri'de iki pâre yeri var hâsılı 200, Seki'de bir pâre yer var hâsılı 100, Meğri'de yer hâsılı 60, Tuzla ve saire hâsılı 2010	2370
6	Evlâd-ı Mevlânâ Muhyiddin (Şimdiki halde Mevlânâ Alâeddin ve Fethullah ve Abdi ve Hacı ve Ferruh ve Musa ve Memi ve diğer Memi ve Ahmed tasarrufundadır vakf-ı evlâdlık mücebince)		Mevâzi-i müteferrikada ulu müdd ile 10 müdlük yeri var hâsılı 500, K. Aypar'da bir çiftlik yeri var hâsılı 250, Amas'da 8 pâre bağı var 20 dönüm miktandır 500	1250
7	Zâviye-i Ahi Receb der Yaylâk-ı Seki ve mevzi-i Üzümlü der tasarruf-ı Hacı İvaz hâlâ der tasarruf-ı Mustafa v. mezbûr ba-berât-ı hümâyûn	Seki ve Üzümlü	Meğri ovasında bir pâre yer 300, Engin'de bir pâre yer 200, Amas'da bir pâre bağ 60	560
8	Zâviye-i Eynel Dede der K.	Falarya	Falarya'da iki pâre bağ 200,	640

	Falarya der tasarruf-ı Ramazan ber-müceb-i defter-i atik hâlâ der yed-i Veli b. Nasuh ba-berât-ı hümâyûn		Falarya'da iki pâre yer 360, zâviye kurbunda 5 ceviz ağacı 80	
9	Zâviye-i Şeyh Zekeriya der K. Ovacık nâm-ı diğer Abdal Seydi der tasarruf-ı Memi derviş ba-berât-ı hümâyûn ber-müceb-i defter-i atik	Ovacık	Ovacık'da bir pâre incir bağçesi (Akçakavak Bağçesi dimekle ma'rûf) 500, 3 adet bağçe 430, Damlu harımı 450, 1,5 müdlük yer 100, Köy yeri dimekle ma'rûf yerde bir bâb incir bağçesi 150, bir pâre incir bağçesi 85	1710
10	Zâviye-i Eşref Paşa der nâhiye-i Meğri der tasarruf-ı ba-berât-ı Sultani ber-müceb-i defter-i atik hâlâ der yed-i İvaz	Meğri	Mezra-i Sudak 585, ark-ı çeltik hâlâ battal, Meğri ovasında Bahaeddin harımı 500, Meğri'de hurma harımı 300, Eşen'de Şadkam harımı 300, Gelin Kavak argından çeltik 2800, Üzümlü'de bir pâre bağ 100, Sandlu'da bir pâre bağ 120, bir çiftlik yer 400, Kabağaç'da iki pâre yer 300	5305
11	Zâviye-i Ahi Nasuh (Der-tasarruf-ı Ali Bâli b. Ahi İvaz ber-müceb-i defter-i atik)	Sarupaşalar	Mevâzi'-i müteferrikada 25 kile tohum ekilir 150, Güzel Begüm mevzide değirmen (6 ay yürür) 50, Arslanlu'da değirmen (6 ay yürür) 50	250
12	Zâviye-i Şeyh Mustafa (Der-tasarruf-ı Yusuf hâlâ der yed-i Mehmed)	Sarupaşalar	Güzel Begüm çiftliği dimekle ma'rûf 2 çiftlik yeri 800, Çukurcak'da bir pâre yer 200	1000
13	Mescid-i Zâviye-i Ahi Beytimur (Der tasarruf-ı Hüseyin)	Sandlu	Sandlu'da 3 çiftlik yer 950, Sandlu'da 12 pâre bağ 150, Amas'da 2 dönüm bağ 10, Ovacık'da bir pâre incir bağçesi 20, Sandlu'da 2 değirmen (6 ay yürür) 60	1280
14	Zâviye-i Şeyh Kaman (Der tasarruf-ı Hacı b. Hüseyin öşrü harcı verir ber-müceb-i defter-i atik hâlâ yine mezkûr tasarruf edermiş)		K. Sülük'de 2 pâre incir bağçesi var şimdi mezra olmuş gallât 300, mevâzi-i müteferrikada 5 pâre yer 300	600
15	Türbe-i Merhûm Mentеше Bey (Der tasarruf-ı Hamza Fakih behükmi-i Padişahî)	Meğri	Mevâzi-i müteferrikada 17 pâre yerleri var 5,5 müdlük hâsıl	400
16	Mescid-i Zâviye-i Ahi Ali (Tasarruf-ı berât-ı Sultani öşrûn hâric verir)	Sandlu	Sandlu'da bir pâre bağçesi 30, Sandlu'da bir pâre yeri öşrü hâric verir 40, Kara İbrahim yeri dimekle ma'rûf bir pâre yer 30, Bayır çiftliği dimekle ma'rûf çiftlik yeri 250	350
17	Zâviye-i Hacı (Hoca) Ahmed Dede (Der tasarruf-ı Turgud ber-müceb-i defter-i atik hâlâ şeyh-i Zâviye Hamza ba-berât-ı hümâyûn, 8 kişi hizmetkarân-ı mezbûr)		Seki'de 40 dönüm miktarı yer 400, Seki'de bir dönüm miktarı çayır 10, sahildeki Gerişburnu'nda 4 pâre yeri öşr alınmaz 100	510
18	Cami-i Mevlânâ Hacı (Öşrü hâric verir ber-müceb-i şart-ı vâkıf ba-berât-ı hümâyûn evlâdı tasarrufundadır deyu defter-i atikte mukayyed, mezkûr camide yılda 6 ay namaz kılınub ba'dehu	Sandlu	Eşen'de bir bağçe, Ovacık'da bağçe, Üzümlü'de bir pâre bağ, mezkûr camiye muttasıl bir limon bahçesi, Sandlu'da cami kurbunda değirmen önünde bir pâre yer, Eşen'de Çukur İncir'de Hacı Veli'den alınan bağçe	1180

	cümle halk yaylağa gidermiş ol- cihetden hâsıl 6 ay vazife üzere tahmin olunub tevzi' olundu deyu defter-i atikte mestürdür) <i>Cihet-i hütâbet 180, cihet-i imâmet 180, cihet-i mu'arrif 90, ser-mahfil 90, müezzîn 90, kayyum 90, hüffâz 270, be-bâki 190 yekûn 1180)</i>		hâsıl-ı Eşen cümlesine 1080, vakf-ı mezbûr-ı evlâdından Abdülkerim Çelebi ve Abbas ve Şah Huban ve Şah Dünder mülk-i mevrusları olan Üzümlü yerde bir pâre bağlarına vakf eylemiş Meğri kadısından mektubu var harc verilir deyu defter-i atikte mukayyed hâsıl fi sene 100	
19	Mescid-i Hacı İvaz (Kâfir Meğri'yi harâb ettiği sebebden ana bedel Amas tabi-i Pırnaz köyünde bir mescid bina etmiş mezkûr mescidin imamına hizmet-i imâmet öşr ve harc verir yerleri ve bağları var deyu defter-i atikde mukayyed)	Amas	Amas'da iki pâre bağ, Meğri'de mevâzi-i müteferrikada 4 pâre yer	100
20	Zâviye-i Ahi Saltuk (Öşrü virü gelmemiş ber-müceb-i mektub-ı İlyas Bey b. Menteşa deyu defter- i atikte mukayyed olmağın defter-i cedide kayd olundu defter-i atikte Hacı Memi ve Mustafa nâm kimesneler tasarruf edermiş)	Nefs-i Meğri	Zâhiri Meğri'de bir pâre yeri var Milas kilesiyle 6 kile tohum ekilir 350, Amas'da 2 pâre bağ (2 dönüm miktarı) 150	500
21	Zâviye-i Kürdeş Baba (Der tasarruf-ı Halil ba-berât-ı sultan öşrin verir)	Eşen	K. Eşen'de 1,5 müdlük yeri	100
22	Zâviye-i Ahi Mehmed (Der tasarruf-ı İmirşah öşrü hâric verir)	Uğurdas	Tekye kurbunda 2 pâre yeri 100, 1 pâre incir bağçesi 20, mevâzi-i müteferrikada Milas müdüyle beş müdlük yeri 300, Narlık'da bir pâre bağ 60, Amas'da bir pâre bağ (Kulağuz Bağı dimekle ma'rûf) 50, ve mezbûr mevziide 6 ay yürür bir değirmeni var 100	630
23	Cami-i Ahi Oğlu (öşür verir)	Ovacık	K. Ovacık'da Gelinoğlu bağçesi dimekle ma'rûf bir bağçe, Hacı Mustafa bağçesi dimekle ma'rûf bir bağçe ve eşcâr-ı emrud	120
24	Zâviye-i Kapu der-piş-i Meğri (Zâviye-i mezbûre Meğri'yi kâfir vurdukda harab olucak kadı Zâviye-i mezbûrenin evkâfın Zâviye nâm mucibde merhûm Kasım Kadı bina ettiği cami ki kat'an vuku bulmuş iki hatibine cihet olmağıcün bu hibe edüb arz ettiğinden mukarrer tutub merhûm Sultan Bayezid han hükm-i cedide eylemiş el'ân der- tasarruf-ı Hatib Mevlânâ Hüsam Fakih hükm-i hümayûn öşr ve harc verir deyu defter-i atikte mukayyed)	Meğri	Amas'da bir pâre bağı var 1 dönüm miktarı 100, Sandlu'da bir harab değirmeni var önünde bir pâre yerile değirmen harab hâsıl-ı zemin 50, mevâzi-i müteferrikada Milas kilesiyle 16 kilelik yerleri var 3 pâresinin öşrü verili gelmiş ama temessük sultan buda deyu defter-i atikte mestürdür. Hâlâ 3 pâresinden yine öşür alınmaz imış ber-müceb-i defter-i atik 210, evvelden mescid kurbunda bir limon bağçesi varmış 30, Meğri yağhanesinden yılda 2 batman yağı var amma mukarrernâme nist deyu defter-i atikte mukayyed	390
25	Cami-i Karye-i Amas (Öşr ve harc verir)	Amas	Amas'da 2 pâre bağ (cihet-i hatib) 50, Çukur yerde bir pâre yer 20,	85

			Falarya'da bir bağçe 15	
26	Mescid-i Hacı Süleyman (İmam-ı mescid-i Hasan ba-berât-ı padişahî deyu defter-i atikde mukayyed)	Depecik tabi-i Gerişburnu	Mezkûr köy önünde Çukur yeri dimekle ma'rûf bir pâre yer, mevâzi-i müteferrikada 5 pâre yeri dahi var	350
27	Kıdvatü'l-ümerai'l-kiram Sinan Bey (Mir-livâ-i Menteşa livâ-i mezbûrede iştira idüb, tamir ettiği bazârlar Karahisar nâhiyesinde Bolavdin (Bolvadin) nâm kasabada bina ettiği cami'ine vakf eylemiş ve vakfiye-i şer'iyyesi var ber-müceb-i defter-i atik)	Bolavdin (Bolvadin)	Dekâkîn-i bazâr-ı Meğri 6 bâben kıt'a fi sene 500, dekâkîn-i bazâr-ı Döğer 90 bâben kıt'a fi sene 2000, dekâkîn-i bazâr-ı Uğurdaş 69 bâben kıt'a fi sene 1300, dekâkîn-i bazâr-ı Seki 157 bâben kıt'a fi sene 1500, dekâkîn-i der nefsi Muğla der livâ-i Menteşa 211 bâben kıt'a 5200, dekâkîn-i bazâr-ı Mazun 60 bâben 3000, dekâkîn-i bazâr-ı Çarşamba t. Mazun 28 bâben kıt'a 1100, dekâkîn-i bazâr-ı Penceşenbe t. Mazun 20 bâben kıt'a fi sene 400	15000
28	Cami-i Haslu Ahmed (Der tasarruf-ı hatib Mehmed Fakih deyu defter-i atikde mukayyed)	Bundanda	K. Eşen'de Çay bağçe dimekle ma'rûf bir bağçe ki harcı verir	300
29	Cami-i Ali Fakih (Ber-müceb-i kaza-i kadi-i Meğri el'ân hatib cami-i Hüsam Fakih ba-berât ve müezzin Mehmed Fakih ve İmam Ali Fakih deyu defter-i atikde mukayyed)	Çukur İncir	Çukur İncir'de harcı verilir 2 pâre bağçe ki birisine Seğid Bağçesi ve birisine Hacı Yunus bağçesi derler hatib olana cihet için 360, ve yine Çukur İncir'de Hüseyin Bağçesi dimekle ma'rûf bir bağçe imama tayin olunmuş harcı verilir 360, ve Osman bağçesi dimekle ma'rûf bağçe ki müezzin ve kayyum olana tayin olunmuş harcı verilir 200, ve yine Çukurcak'da Osman Bağçesi'nde bir kıt'a bağçe saka olana tayin olunmuş haracı verilir 50	970
30	Cami ve Zâviye-i Hızır Bâli v. İlyas (Gelirleri hitâbet, imam ve kayyuma verilmiştir)	Kasaba-i Döğer	Kasaba-i Döğer'de 7 dükkân an icâre 100, kasaba-i mezbûrede bir hamam 150, Yolacak deresinde bir değirmen eviyle 200, Yolacak'da bir damda 2 değirmen ki birisi yağ değirmenidir 700, Döğer altında Yassı Kavak dimekle ma'rûf bir harım 150, Döğer sınırında Eğri Harım dimekle ma'rûf bir harım 50, Döğer'de Kozlu Harımı dimekle ma'rûf bir harım 500, Üzümlü yerde bir pâre bağ 100, Seki Yaylağı'ndan bazı gelirler 50	2000
31	Çeşme ve Musluk-ı Ali v. Bâli (Tevliyeti evlâdan Receb tasarrufundadır deyu defter-i atikde mukayyed)	Amas	Üzümlü nâm karyede Yurdbağı dimekle ma'rûf bir pâre bağ çeşme için 300, Üzümlü yerde Kara Yahşi bağı dimekle ma'rûf bir pâre bağ musluk için 75	375
32	Zâviye-i Hamza Fakih (Tevliyeti evlâdına meşrût olub hâlâ berât-ı hümayûnla evlâddan Yusuf Fakih tasarrufundadır harcı verilir deyu defter-i atikde mukayyed)	Ilıca	Karaağaç'da Alan Argı dimekle ma'rûf 3 dönüm pâre bağ 150, Karaağaç'da Koca Harımı dimekle ma'rûf bir asmalık var 50, Belen Deresi'nde bir değirmen var 500	700

33	Cami-i Nazar Fakih b. Yusuf (Der- tasarruf-ı hatib Mustafa Fakih ve İmam Mehmed Fakih ba-berât-ı padişahî öşrü harcı verilir)	Dodurga	Karaağaç'da bir pâre 1,5 dönüm ve Karaca Viran'da bir dönüm bağlar 150, K. Falarya'da 3 pâre incir bağçesi var 450	600
34	Cami-i Ahmed Fakih (Hatib cami-i Hasan Fakih ba-berât-ı öşrün ve harcın verilir deyu defter-i atikte mukayyed)	Karaköy	Karaköy'de Tursun Bağçesi dimekle meşhur bir bağçe harcı verilir 200, Karaköy'de Beğlü Bağçesi dimekle ma'rûf bir bağçe harcı verilir 50, Karaköy'de Daştepe dimekle ma'rûf bir bağçe harcı verilir 200, Hamza Bağçesi dimekle ma'rûf bir bağçe 100	550
35	Evlad-ı Hamza Fakih v. Musa mezkûr Hamza Fakih (Vakf-i evlâd eylemiş neslen ba'de neslin ve karnen ba'de karnin evlâdı mutasarrıf olduktan sonra ulemâ-i salihîn ve fukarâ-i zahirîn ve mesâkîn-i âbidîn mutasarrıf olalar deyu şart eylemiş bunun üzere Meğri kadısından kazayası vârid-i evlâdında İbrahim ve Halil'in tasarrufundadır deyu defter-i atikte mukayyed)	Meğri	Kaza-i Meğri'de Üzümlü yerde olan emlakinden 6 pâre harcı verilir bağın ki birine Yurd Bağı ve birine Söbü Bağı ve birisine Eşref Bağı ve birisine Çay Bağı ve birisine Turgud Mezidi Bağı derler	2000
36	Zâviye-i İvaz Fakih (Der-tasarruf-ı İmirşah bedel-i öşr ve harcı verir deyu defter-i atikte mukayyed)	Elviz	Elviz'de Büyük Bağçe dimekle ma'rûf bağçe 300, ve girtü Elviz'de Fedan bağçesi dimekle ma'rûf bağçe 250	550
37	Cami-i Hacı Ali v. İvaz (Harcı verilir hatib-i cami-i Veli Fakihe ber-mûceb-i defter-i atikte hâlâ der-yed-i Veli v. İsmail ba-berât-ı hümâyûn)	Gerişburnu	Elviz nâm karyede 2 incir bağçesi var birisine Üç Başlu birisine Kara İncir dimekle ma'rûftur 600, Üzümlü nâm mevzide Gevil bağı dimekle ma'rûf 2 dönüm bir pâre bağ var (Mahsül-i vakfın rub'ı hatibin ve rub'ı imamın ve rub'ı müezzinin ve rub'ı ahiri çerağ yağıyla hasırına tayin olunmuş ber-mûceb-i defter-i atik) 100	700
38	Evlâd-ı Hamza Fakih v. Ali (Öşrün hâric verir evvela enbiyâ neslen ba'de neslin ve karnin ba'de karnin ebna münkarız olduktan sonra... fukarâya şart eylemiş Meğri kazasında ve kazayası var deyu defter-i atikte mukayyed)		Seki'de Hacı Veli oğlu değirmeni dimekle ma'rûf değirmen harcı verilir 100, Seki'de Yurt Üstü dimekle ma'rûf değirmenin nısfı harcı verilir 100, sahilde Gerişburnu'nda bir değirmen nısfı harcı verilir 100, Gerişburnu'nda bir ding harcı verilir 150, K. Amas'da 1,5 dönüm bağ harcı verilir 50	500
	Ve şöyle şart eylemiş ki mutasarrıf olan evlâd akrabası her senede vâkıf ruhu için hatm-ı kelâmullah kâdir olmazsa kıraat idüb ve Depecik köyde olan mahalle mescidine çerağ yağıyla hasırı için yılda 50 akçe vireler deyu defter-i atikte mukayyed			
39	Hacı Ali v. Hacı Hamza Meğri tevâbiinde ve Seki Yaylağı'nda bina ettiği camiler-i mühimma	Meğri ve Seki	Üzümlü yerde bir bağ hatibe tayin olunmuş 70, Ovacık'da Ya'kub Fakih Bağçesi dimekle ma'rûf bağçe hatibe	1416

	<p>içün ve ruhu için yevmi bir cüz için öşürün ve harcı virilür ve kadıyla amel oluna evlâddan Ali mütevellî ba-berât deyu defter-i atikte mukayyed</p>		<p>tayin olunmuş 270, Ovacık'da İsmail oğlu Bağçesi hatibe tayin olunmuş 100, Ovacık'da Hüseyin Bağçesi nısfı imamına tayin olunmuş 30, Ovacık'da Cüllah Ali Karısı Bağçesi imam için 100, Üzümlü yerde bir pâre bağ Uzun Karaağaç derler müezzin için 50, Mengen'de bir ev müezzin sakin olması için, Ovacık'da Kozağaç Bağçesi müezzin için 150, Ovacık'da bir pâre bağçe İbrahim oğlu Bağçesi dimekle ma'rûf cüz için 300, Üzümlü yerde Yunuslar bağı dimekle meşhur bir pâre bağ cüz için 66, Ovacık'da bir bağçe Tembel Hamza Bağçesi dimekle ma'rûf cem'-i günde ta'am için 100, Üzümlü yerde Halil Fakih bağı dimekle ma'rûf bir pâre bağ ta'am için 50, Atmaca oğlu bağı dimekle ma'rûf bağ ta'am için 50, Üzümlü yerde bir pâre bağ Hacı Hızır oğlu bağı dimekle ma'rûf bağ hasır ve چراغ yağı için 30</p>	
			<p>Kızıldere'de bir değirmen Demirci İsmail değirmeni derler hâlâ harab hâsılı mütevellinin ola deyu mukayyed defter-i atik</p>	-
			<p>Seki bazârı kurbunda nısf değirmen harab hâsılı mütevellinin ola deyu mukayyed defter-i atik</p>	-
			<p>Mengen'de bir ev mütevellî sakin olması için</p>	-
40	<p>Zâviye-i Ahi Süleyman (Der-tasarraf-ı Piri hükmü sultan ama mezbûr yeri Zâviyenin üzerine varmayub âyende ve revendeye hidmet eylemez Zâviye harabtır deyu âyân-ı vilâyet şehâdet eylediler deyu defter-i atikte mukayyed)</p>	<p>Hasanta nâhiye-i Ovacık</p>	<p>Ovacık'da Akbaş Harımı dimekle ma'rûf bir pâre incir bağçesi var harcı verilir 250, Ovacık'da Mayaldır harımında nısf hisse ki incir bağçesidir harcı verilir 150</p>	400
41	<p>Ali Fakih (Mezkûr Ali Fakih nâhiye-i mezbûrede 6 çiftlik mülk yerlerini ve bağçelerinin ve bir değirmenini neslen ba'de neslin vakf-ı evlâd idüb vakfnâme yazdırub öşürleri ve harcları kendüye sadaka olunub merhûm Sultan Murad handan bu vech üzere mukarrernâme olup öşürün ve harcı alınmamak babında temessükâtı olup ve bu minvâlce padişahü'l-islâm ve'l-müslimîn padişahımız medzıllahdan dahi nişân-ı şerifi olup hâlâ evlâddan nişân-ı şerifle İlyas tasarrufundadır deyu defter-i</p>	<p>Nâhiye-i Sandlu</p>		400

	atikde mukayyed)			
42	Cami-i Arağlas (?)		Nakdiye 3000 bedel-i hatib ve hitâm-ı kelâm-ı hatm fi sene 6	3000
43	Mescid-i İçkayı	Ebuhora	Nakdiye 900 bedel-i imam hitâm-ı kelâmullah fi sene hatm 3	900
44	Musluk	Ebuhora	Nakdiye 100	100
45	Kârbân-serây-ı Mehmed Bey	Ebuhora	Nakdiye 200	200
46	Hüseyin K. Elehun'da musluk için	Ebuhora	Nakdiye 600, mezkûr musluk Meğri yolunda Meşhed Belinde'dir.	600
47	Mehmed b. Pir Ömer	Beykiriş	Nakdiye 1200	1200
48	Durmuş b. Veli	Bey	Nakdiye 900 bedel-i hatm-i kelâmullah fi sene 2 meşrût be-hatib	900
49	Hasan b. Durmuş	Bey	Nakdiye 500 bedel-i hatm fi sene 1 meşrût be-imam	500
50	İdris b. Mahmud	Bey	Nakdiye 200 bedel-i kıraat-ı aşr-ı meşrût be-hatib	200
51	Turbalı b. Süleyman	Bey	Nakdiye 600 bedel-i hatm-i kelâmullah fi sene 2, bir hatm dahi cami-i mezbûr hatibine meşrût kıraat-ı hatmin birisi Hüseyin Fakih	600
52	Mustafa b. Ali	Bey	Nakdiye 600, bedel-i hatm-i kelâmullah fi sene 2 meşrût be-evlâd	600
53	İbrahim b. Ali	Bey	Nakdiye 500, bedel-i kelâmullah fi sene 1	500
54	Hacı İbrahim	Bey	Nakdiye 320, bedel-i mektebhâne-i karye-i mezbûre	320
55	Mehmed b. Mahmud	Bey	Nakdiye 600, bedel-i hatm fi sene 2 meşrût ba-imam mescid-i Seydi Ali Fakih	600
56	Mehmed ve gayrihü	Bey	Nakdiye 600, bedel-i hatm fi sene 2 meşrût ba-imam Mescid-i Hacı Hasan	600
57	Cami-i Hoca İlyas	Dond	Nakdiye 3000, bedel-i hatib-i hatm-ı kelâmullah fi sene 6	3000
58	Ayşe Hatun	Bey	K. Bey'de câri olan çeşme bir bağçesin termimine vakf eylemiştir	-
59	Aşık	Bey	Nakdiye 600, bedel-i musluk-ı mezbûre	600
60	Süleyman b. Nebi	Bey	Nakdiye 300, bedel-i hatm fi sene 1 meşrût be-Hasan Fakih der defter-i atikde	300
61	Paşa Hatun	Bey	Nakdiye 370, bedel-i hatm fi sene 1 meşrût be-Hasan Fakih der defter-i atikde	370
62	Habbâz Hasan	Bey	Nakdiye 380, bedel-i sûre-i Yâsin	380
63	İsmail	Bey	Nakdiye 200, bedel-i musluk	200
64	Hızır		Nakdiye 170, bedel-i Musluk-ı Kabaçam, bu cümle evkafa Hacı İbrahim müteveli ba-berât-ı hümâyûn deyu defter-i atikde mukayyed	170
65	Sultan Paşa bint-i Atmaca		Bağ 1 kıt'a, Uzun Karaağaç dimekle meşhurdur Hacı Memi evlâdına hatm-ı kelâmullah kıraat etmek için şart eylemiştir fi sene hatm 4	-

66	Hacı Hasan bedel-i Cami-i Ahmed Gazi'dir. K. Üzümlü berât-ı padişahî ile Ferruh mütevellidir deyu defter-i atikde mukayyed	Üzümlü	Nakdiye 8000, bedel-i termim-i cami ve minare-i mezbûre	8000
67	Ramazan b. Halil (Evlâdından Hamza ve Halil mutasarrıfındadır)	Amas	Mezkûr K. Amas'da olan 6 pâre bağ	-
68	Selim b. İsa (K. Mengen camiine her kim hatib olursa her senede bir hatm-ı kelâmullah-ı kadim kıraat etmek için karye-i mezbûrede bir kıt'a bağın vakf etmeğin defter-i cedide kayd olundu sipahiye öşrün verir deyu defter-i atikde mukayyed)	Mengen	K. Mengen'de bir kıt'a bağ	-
69	Zâviye-i Hacı Ali (Mezkûr Zâviyenin meşihatını mezbûr Hacı Ali kendüye ve kendüden sonra atasından Hacı Mahmud b. Abdullah'a ve Ferhad ve Hüseyin nâm kullarına şart eylemişdir deyu defter-i atikde mestûr)	Mengen	Nakdiye-i meblağ 10000 hâsıl 1500 edene 11,5 istiglâl oluna 1500, Karye-i mezbûre sınırında bir kıt'a bağ 500, Bağçe-i incir der K. Ovacık Mesih oğlu Harımı dimekle meşhurdur 100	2100
70	Cami-i karye-i Dond mezkûr Hacı Ali karye-i mezbûrede bir cami bina eyleyüb zikr olan bağçeleri vakf eylemiş	Dond	Bağçe-i incir der K. Elviz 800, bağçe-i incir Şah Alisi dimekle meşhur bağçe 300, bağçe-i incir der karye-i Ovacık 150	1250
	<i>Minhâ el-mutasarrıf be-cibet-i hatib fi sene 100, be-cibet-i tilâvet-i aşr fi yerm el-hatm fi sene 30, meşrût be-hatib cami-i mezbûr, be-cibet-i hatm-ı kelâmullah fi sene hatm 12, mezbûr hatm bâlâ vakf-ı mezbûre mutasarrıf olub ba'de bakimü'l-vakt ehline tevcih eyleye</i>			
71	Ramazan ve Hızır ve Bey Timur		Nakdiye 1410, bedel-i karye-i cami-i Mengen, badel-i hatm-ı kelâmullah meşrût berât-ı hatib karye-i mezbûr	1410
72	Hamza b. Mustafa (Evlâddan Hızır Fakihe ve biraderi İlyas tasarrıfundadır deyu defter-i atikde mukayyed)		Amas'da olan 4 kıt'a bağları, mezkûr nâhiyede bir badem bağçesi ve karye-i Pırnaz'da vaki olan evlerin ve evlerine muttasıl bir dükkânın ve kaza-i Pırnaz'da tabi-i Kızıl Bil (Bel) nâm mevzide olan bağçenin kendi nefesine ve kendüden sonra evladına...	600
73	Hacı Ali (K. Mengen'de bir mülk değirmenin evlâdına vakf ittiği vakfiyesinde mestûr olmağın deftere kayd olundu resmin sipahisine virü deyu defter-i atikde mukayyed)	Mengen		-
74	Hacı Ayşe bint-i Hacı Yunus	Eşen	K. Eşen'de Fedan Bağçe dimekle ma'rûf bir kıt'a incir bağçesi vakf eyleyüb hâsıl olan gallesine her senede 5 hatm-ı kelâmullah tilâvet	-

			edeler deyu vakfiyesinde meşrûd olmağın deftere kayd olundu ve kıraatı İshak Halife bint-i Turasan'a meşrûttur deyu defter-i atikte mukayyed	
75	Muslihiddin b. Ali		5 bağ bağçesi, Yuvaçlar'da bir emrud bağçesi, 2 pekmez tavası ve bir tencere, öşrûn ve haracın sipahisine verir deyu defter-i atikte mukayyed	650
76	Hacı Musa ve Hacı İvaz ve Yusuf ve Şaban ve İsa zıkr olan kimesneler ulemâdan Yakub Halife nâm ehl-i ilme 7200 akçe ile Hacı İvaz bağı dimekle bir kıt'a bağ vakf eyleyüb gallesine mutasarrıf ola ve ba'de vefata ulemâdan karye-i Pırnaz'da sakin olanlara şart eyledikleri ve vakfiye-i şerriyelerin mestûr olub ulemâdan Ali ve mezkûr Yakub Halife oğlu Seyfullah tasarrufundadır berât-ı hümâyûn ile deyu defter-i atikte mukayyed	Pırnaz		7200
77	Veli b. Ali		Amas'da 4 kıt'a bağ, nâhiye-i mezbûrede K. Pırnaz'da 3 kıt'a dam, öşrûn ve haracın sipahisine verir deyu defter-i atikte mukayyed	-
78	Ahi Rüstem		Amas'da 4 pâre bağları (Yurt Bağı, Korukuyu, Kızıllar, Gezelik Kızılyeri Bağları), nâhiye-i mezbûrede K. Pırnaz'da Yurt, dam ambarıyla vakf edüb, öşrûn ve haracın sipahisine verir deyu defter-i atikte mukayyed	-
79	Zâviye-i Süleyman Bey (Meğri kasabasından ve kazaya-yı seriyesi evlâdına ve evlâd-ı evlâdına Zâviye olan kasabada mütemekkin olalar hâlâ evladı mutasarrıf olup Yakub ve Hüseyin mutasarrıflardır ama gayri kadılıkda sakinlerdir min ba'd mezmûn ve fakih ile amel oluna hâlâ Hüseyin mutasarrıfındadır der-defter-i atikte)	Pırnaz	Pırnaz'da bir hamam 200, karye-i mezbûre üstünde Umurhan Bağçesi dimekle ma'rûf bir bağçe harcı verilir 50 ve Taşlu Yaka dimekle ma'rûf bir bağçe der K. Pırnaz harcı verilir 50 ve Meşhed Gözünde bir pâre bağı var harcı verilir 50, Meki Bağı dimekle ma'rûf bir pâre bağ harcı verilir 50, Yurd Bağı dimekle ma'rûf bir pâre bağ ise harcı verilir 90, Çatal Ayırım dimekle ma'rûf bir pâre bağ var harcı verilir 90	580
80	Kilisa-i Elviz	Elviz	Elviz'de 3 pâre bağçe (Kulağuz Harımı, Süle Harımı, Turasan Harımı, Resul Harımı)	250
	Genel toplam			108021